

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadólivaltal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
Szerkesztőség.

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonként 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddiginek fele:

7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra.

Takarodó.

Budapest, január 15.

(v.) A diadalmas armádia megint megfűtötte a takarodót. Pitreich altábornagy ur elköpedt ama hatástól, amelyet szavai Magyarországon kellettek, s ma lóhalálában sietett az osztrák delegáció költségvetési bizottságába — ugyanoda, ahol a sérelmet rajtunk elkövette, — hogy véghez vigye azt a hadászati mozdulatot, amely szintén a hadsereg dicső hagyományaihoz tartozik s amelynek Rückwärtskonzentrierung a neve.

Hát ez már egy szokás ő náluk. Előbb hetvenkednek, sértegetnek, belegázolnak e nemzet jogaiha és önértetébe s amikor látják, hogy hangos zugolódás támad viselkedésük nyomán, akkor rosszul eljátszott naivsággal mondogatják, hogy tévedés volt az egész, csak elszólták magukat, katonáember hogyan is tudna eligazodni a magyar alkotmány szövevényes párafrasusaiban s tehát ne essék harag semmiért, hanem engedelmödjünk ki és tekintsük az egész dolgot meg nem történtnek. Így szívták vissza Chlopyt is néhány hónappal ezelőt. Merész és ügyetlen játék ez nagyon. Spekulálás arra, hogy hátha szótlanul vágja valahára zsebre ez a náció a

korbácsütést, amely arcát érte: — ha zsebre vágja, akkor megvan a jogalap a további alkotmányrontásra; ha pedig nem vágja zsebre, akkor lecsillapítják valamelyes mentegetőzéssel, de azért a korbácsütés mégis korbácsütés marad.

Valamelyes mentegetőzése: — a Pitreich ur mai takarodója sem volt egyéb. Lefűzött minket azzal, hogy a magyar nyelvről, amely tegnapelőtt még csak ezrednyelv volt, ma már elismerte, hogy államnyelv is, — de persze csupán az államélet civil természetű vonatkozásaiban. A hadügyek terén még a mai takarodó után is Regimentssprache marad a magyar nyelv. Tessék, kérem, figyelmesen elolvasni azt a látszólagos helyremagyarozást. A hosszú köpeny alól megint csak kikandikál a szoldateszka-szellem lólába. Még ott is, ahol a látszat szerint deferal a magyar államiságnak, elég világos célzással valamivel bővebb önmányzatu tartománynyá sülyeszi megint Magyarországot. Idézi a kiegyezési törvényt, de egy, hogy ebben az idézetben a magyar állam megint csak mint a birodalmi szervezetnek egyik alantas kategóriája szerepel.

Azt mondja ugyanis a hadügyminiszter ur, hogy közös miniszter létére köteles tiszteletben tartja — ugyan mit? Talán a magyar nemzet közjogi különállását s a teljes szuverenitánu magyar állam önálló közjogi egyéniséget? Ó nem. A hadügyminiszter ur nem ezt tartja tiszteletben, holott a kiegyezési törvény, amelyet idéz, államiságunk különállását és törvényhozási szuverenitásunkat nemcsak nem adja tel, hanem a dualizmus keretében is biztosítja. Amit a hadügyminiszter ur tiszteletben tart, az egészen más dolog. Ha ő tiszteletben tart valamit, az csak kisébbitése lehet a magyar államiságnak. Szórol-szóra idézzük beszédét: „Magyarország közjogi és belügyezési önállósága“ az, aminek tiszteletben tartására ő közös miniszteri mi-

nőségében magát kötelezeltnek mondja. Ime itt van ismét az a közjogi homály, amelynek gomolygó ködrétege alatt könnyűszerrel sinkó-fálható el állami önállásunk és nemzeti szuverenitásunk teljessége. Pitreich ur nem közjogi önállásunkat ismeri el, hanem „közjogi és belügyezési önállásunkat“. Vagyis: a magyar állam közjogi önállóságát egyszerűen a belkormányzat jogterületére szorítja. Hogy honnan az isten csodájából veszi ezt az eszeveszett közjogi tudományt, nem kutadjuk. De lefelb szegezzük a célzatot, amely e tételében megnyilatkozik. Ausztria minden provinciájának van bizonyos foku belkormányzati önállósága: az egyiknek nagyobb, a másiknak kisebb. De állami szuverenitást ez a belkormányzati önállóság nem ad az örökös tartományok egyikének sem. Hát Magyarország is olybá tünik itt fel, mint az osztrák tartományok valamelyike: belkormányzatában önálló, de csakis belkormányzatában, ami azon tulmgye, abban játszhat államosdit, amig szót fogad, de ha engedetlenkedni merészkedik, megtanítják keztyübe dudálni az összbirodalom főhatalmasságai.

A látszólagos visszazívás tehát csak forma szerint jelent meghátrálást. De a lényegben érintetlenül hagyja a régi álláspontot.

Gyerekesnek kell mondanunk azt a kibuvót, hogy beszédjének sérelmes közjogi kifejezéseiről az eredeti német szöveg magyar fordítói akarja Pitreich ur bünbakul odaállítani. Mennél derekabb katona az altábornagy ur, annál férfiasabban fogadhatja a magyar közvéleménynek azt a válaszát, hogy a mentegetőzés e módja nem méltó egy katonához. Aki nem tud arabusul, az ne csak ne beszéljen arabusul, hanem ne cselekedje meg azt sem, hogy hibáit azokat tegye felelőssé, akik jól értették meg azt, amit ő

TÁRCA

Egyenlőség.

(Première a Nemzeti Színházban)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Ábrányi Emil.

Sajátszerű, érdekes angol szindarabot adtak elő ma este a nemzeti színpadon Egyenlőség címen. A darab eredeti címe The admirable Crichton. Szó szerint fordítva: A bámulatos Crichton. Ki ez a Crichton, ez a bámulatos Crichton? Nem más mint egy jól megtermett urasági inas, aki modor dolzában méltóságosabb, fellogás dolgátan elsőkelőbb, konzervatívabb annál a durgazdag lordnál, akinél udvarmesteri állást foglal el. Enek a darabnak a főszemélye, középpontja egy urasági inas. És ez a darab a legmagasabb angol arisztokrácia körében játszik. Bámulatos Crichton, — és még bámulatosab szerző, aki inast tesz darabjának a hősvé, annak a bizonyítására, hogy ebben az inasban több az ész, az életrealóság, a férfierély, az uralkodásra teremtett erő, mint az angol történelmi arisztokrácia némely képviselőjében, aki a lordok házában ül s a világ legelső nemzetének a legelső közé tartozik.

Nem az egyenlőség szükségét és jogosságát vitatja itt Barrie, az angol szerző. Ellenkezőleg. Azt vitatja, hogy az egyenlőség ellenkezik az emberi természettel. Urnak, aki parancsol, szolgának, aki engedelmeskedik: kell lenni a társadalomban. Csak az nincs rendjén a szerző tendenciája szerint, hogy az urnak született ember akkor is parancsol, amikor erre nincs semmi kvalifikációja; és a szolgának született ember akkor is meglapulva engedelmeskedik, amikor százszor több

esze van annál, aki neki parancsokat oszt. Az urnak született ember akkor is a felsőháztan ul, amikor voltaképpen a hülyék intézetébe való; a szolgának született ember akkor is a cselédszobában marad, amikor intelligenciájánál és lelki erejénél fogva méltó rá, hogy a társadalom vezetői közé kerüljön. Kell urnak és szolgának lenni; de az legyen ur, akiben megvan a vezető ész, az uralkodó energia, a munkára serkentő akarat; és az legyen szolga, aki csak arra való, hogy engedelmesen teljesítse a mások célszerű parancsát; hogy alárendelt eszköze legyen a mások értelmes akaratának.

Az eszes, elmés inas, aki tuljár az ura eszén, nem új alak a világirodalomban. Már Molière-nél is találkozunk vele. Don Juannak olyan inasa van, aki korlátozottb bír az uránál, de éles kritikát mond arisztokratikus gazdjának a hitvány tetteiről. Scapin és Mascarille szemtelen fufanggal vezetik orruknál fogva és teszik nevetéssé a főlebbvalókat. Beaumarchais még forradalmibb lélekkel, még élesebb tendenciával vezeteti a színpadra Figarót. A nemtelen származásu cseléd, a törvénytelen születésü borbély szuverén szellemmel teszi eszűfá Almaviva grótot és briliáns fogásokkal mutatja meg a tömegnek, hogy a nép eszes és erkölcsös fia mennyivel különb a romlott és eszelen legitim-arisztokratánál. Valamennyinél nagyratörőbb inas Hugo Viktor Ruy-Blas-a, aki romantikus pompával lép föl és egy királyné szerelmére pályázik.

De a nagyszerű Crichton (így fordítám helyesen az admirable-t) minden világirodalmi inas-kolegájánál furesább és szerencsésebb. Don Juan inasa megmarad inasnak; Scapin és Mascarille nem lépnek ki a szolga-sorból; Figaró fényes győzelmet arat ugyan Almaviván, de alárendelt helyzetéből nem emelkedik ki; Ruy Blas tragikus halállal fizeti meg azt a vakmerőségét, hogy

inas létére királynéba volt szerelmes. Ellenben a nagyszerű Crichton olyan helyzetbe jut, hogy szerepet cserél a főlebbvalóival: két álló eszendeig valóságos ur lesz, mindenható ur, — a lord pedig minden pereputtyával együtt engedelmes szolgálja lesz egykori inasának.

Ez a szerepcsere, ez az uralétel: ez a különös, ez az új ebben az angol darabban. Es ez egyuttal a fantasztikus is. Mert a normális világban, a fennálló társadalmi rend keretében nem lehet elképzelni olyan helyzetet, hogy egy urasági inas — legyen bár a legeszesebb és legimpozánsabb — ura és parancsolója lehessen azoknak, akiket kevéssel azelőtt a legnagyobb reverenciával szolgált.

Az angol szerző megadja ezt a helyzetet abban a magányos, forró gövi szicetben, ahová a hajótört lordot a leányaival, a rokonságával és a nagyszerű inassal együtt kivetli. A kényes és dologtalan arisztokraták, akiket mások szolgálták világleletükben, most, hogy a saját erejükre vannak utalva, tehetetlenül állanak; nem értenek semmihez; ügyelogyottaságk számalms. A művelt társadalom kiváltságos szibaritái nyomorultan pusztulnának el, ha nem állana mellettük az életrealáló inas, az okos lakáj, a férfi-erőtől duzzadó cseléd, a bámulatos és nagyszerű Crichton, aki a vad természettel bátran szembeáll. Ő épít nekik hajlékot, ő főzi meg az ételt, ő tanítja meg őket mindenféle hasznos foglalkozásra. Ezen a magányos sziceten, a csöndes óceán közepén, sok ezer mértföldnyire minden civilizációtól és társadalmi rendtől: ő a legerősebb, a legkiválóbb egyéniség. Egyéni kiváltságával itt ő ragadja nagához az uralmat; és a többiek, akiket csak a rang, a születés, a vagyon tett urakká, nem az élettel megküzdeni tudó munkaerő szuverén tulajdonságai: egyéni értéktelességük tudatában engedelmes alázzattal válnak a volt inas szolgálóivá,

rosszul mondott. A hadügyminiszter ur nem tud magyar közjogot: — ez szégyen reánk nézve és reá nézve sem dicsőség. Ha tőlünk, akik e nemzet közvéleménye és törvényhozása vagyunk, azt követeli, hogy legyünk járatosak a Dienstreglementban, amely a hadsereg szellemének kuforrása, akkor mi talán követelhetjük tőle ugyanannyi joggal, hogy ő viszont tanulja meg alaposan a magyar alkotmányt, amely Magyarországon az ő közös miniszteri hatalmának a kuforrása. A hadügyminiszter urnak nyilván olyan fordítás nyerte volna el a tetszését, amely az ő inkorrekt közjogi fejtegetéseit a magyar közönség számára kifogástalan alkotmányos felfogású értekezéssé dolgozta volna át. Akkor aztán sikerült volna az a kettős játék, amely emigy kudarcot vallott s amely olyan hadügyi expozé akart adni, amely kielégíti az összbírói felfogást is, az ellenünk agyarkodó osztrákokat is és a jogaira féltékeny Magyarországot is. De a modern politika játéksztalánál ilyen kettős játék nem üzhető. S ha az urak mégis folytatni fogják, legfeljebb azt fogják vele bebizonyítani, hogy ez a monarchia a becsületesen kezelt közjogi alapon menthetetlenül széthullna és immár csak fraudulózus uton tartható együtt.

Apponyi—Tisza.

Budapest, január 15.

A parlament égboltján gyanus felhők. Ott gomolyog az összes pártok elégtelensége, mert Tisza nem paskolta el, inkább megcirógatta Pitreich urat. Ott fenyegetőzik a ki nem mondott, de valójában éledő obstrukció, mert az ujoncjavaslat általános vitájához a bevallott obstrukción kívül mások is feliratkoztak. Ott torony-sulnak a gondok, elkedvetlenedések, türelmetlenségek, hogy mi lesz már, meddig tart még a kerékkötés? S a feketéllő felhők alatt teljes a sötétség.

S föltűnt a folyosó szemhatárán a históriai híri szalonkábát.

— Apponyi beszélni fog!

Nem titkolódzott a nemes gróf: csakugyan beszélni fog. Azt a választ, melylyel Tisza István adós maradt, megadja Pitreich urnak ő. S a viszontagságos tábor, mely egykor nemzeti párt, majd újszabadelvűek csoportja volt, most pedig a nemzeti disszidensek nevét viseli, boldogan hirdette:

akire feltétlenül szükségük van, akinek a hatalmas támogatása és vezetése nélkül tönkre kellene menniök.

Ebben a szeazélyes, fantasztikus helyzetben, ahol a főiri kisasszonyok állatbórból varrt nadrágban nyilazzák az ehét vadat és a lordok sepernek, mosnak, furnak-faragnak szurtos kézművesekként és mindnyájan szent félelemmel szolgálják ki a nagyszerű Crichtont és rendkívül boldogok, ha egy-egy leereszkedő szót kapnak a volt inasuktól —: éppen itt legélesebb és legigazabb a szerző szatirája. Itt mutatja meg nekünk, hogy a társadalmi pozíció ezeknek az üreslelkű báboknak megadta az erő és a hatalom látszatát. Ez a látszat az ő természet első érintésére lefoszlott róluk és most valóságos minőségükben állanak előttünk: mint tizedrangú, tucaat-emberek, akik voltaképpen arra vannak hivatva, hogy egy energikus lakáj statisztái legyenek. A természet gunyosan igazságos korrekciójával van itt dolgunk. Ures arisztokraták, akiket a konvenció a társadalom élére állított, ki vannak javitva cselédekkel; és tartalmas inasok, akiket ugyanez a konvenció a címeres semmisségek szolgálatára kényszerít, ki vannak javitva arisztokratákkal. Az angol főnemességnek fényes alakjai voltak a multban, érdeemes alakjai vannak a jelenben. A szerző szatirája nem is ezekre vonatkozik, hanem azokra, akik igazán haszontalanok; akik roppant gazdagság közepette fölháborító egoizmussal élik át az életet, megvett közönnyel néznek száz és száz millió dolgos ember verejtékes munkájára és az arisztokrácia lényegét a fényűző semittevésben, a sporttal és szenzuális élvezetekkel tarkított naplopásban látják. Amennyiben a főrang világnak az a vonása internacionális, annyiban az angol szerző szatiráját mi magyarok is elfogadhatjuk és kellőleg gyönyörködhetünk benne. Annyi bizonyos, hogy furesz látványunk lennének tanui, ha azt a korrekciót,

— Majd meghalljátok, hogyan beszél egy igazi magyar!

Jó Bakonyi Samu hiába mondott olyan okos, lendületes és friss beszédet: el kellett kallódnia beszédétől abban a nagy várakozásban, melylyel a t. Ház az Apponyi-szenzáció elé nézett. Ki fog debreczeni kolbászszal jóllakni, mikor menü a osztrigát ígér?

Hogy pontosan megjelöljük a történelmi nevezetességű pillanatot: 11 óra 13 perc volt, mikor a jegyző Apponyit hívta fel szólásra. A beszélő szalon-köntös azon a helyen tűnt fel, ahol rendszeren Rakovszky István szokta a mérgezett közbeszólásokat gyártani. A hely — ősi jussom — az Apponyi Alberté. A régi Házban, a régi nemzeti párt élén ez a hely Apponyi volt. Mostanság a nemzeti párt helyére a néppárt, Apponyi helyére Rakovszky telepedett. De ma (egy napra-e, vagy örökre? — ki tudná azt megmondani?) Apponyi elfoglalta régi helyét s onnan kezdett beszélni. Nem a régi várakozás, még sokkal feszültebb figyelem és érdeklődés előzte meg beszédét. Hiszen mindenkinek volt oka valamelyes szempontból a kíváncsiságra. Most is olyan ura-e még a szónak, mint hajdanta? Játszik-e még hallgatóságán, mint a zongorán? Nagyon ellenzéki lesz-e mindjárt vagy átmeneti állásponton viaskodik egyelőre? Hideg lesz-e vagy meleg? Avagy talán hideg is, meleg is? Mindenkinek kíváncsi volt s az Apponyi szép baritonja, mint templomban az orgonaszó, áhítatos csöndet teremtett.

Szépén beszél még mindig. Más ember a jegyzeteit se rakosgatja ki olyan nyugalommal, mint ő az argumentumait. Olyan előkelően, olyan tetszetősen, olyan lege artis bontogatja ki anyagát, az ember azt hinné, nem kerül több megerőltetésébe, mint ha csak a keztyűjét gombolná ki. S olyan lassan is. Nem fél, hogy unalmassá lehet. Hosszan exponál. Csak jelzi, hogy a közös hadügyminiszter nyilatkozatával kíván foglalkozni, de eltelik jó husz perc, míg odáig jut. Egyelőre megrajolja a milít, hogy milyen volt az osztrák delegáció költségvetési bizottságának hangulata a Pitreich beszéde előtt s milyen volt a beszéd után. Leszürí belőle azt az igazságot, hogy közjogi dolgokban más világok lakói az osztrákok és a magyarok. Mellékesen rátér még a Derschatta ismeretes indítványára is, melyet politikai szempontból nem kifogásol, de két tanulságot abból is kihámoz. A felségjogok kétféle természete a közös uralkodó külön eszázári és külön királyi egyéniségét igazolja: ez az egyik tanulság. S a Derschatta-indítvány bizonyítja legéke-

sebben az egységes hadsereg elméletének oszódjé: ez a második tanulság.

Ez mind igen érdekes, sőt értékes, — de még csak bevezetés. Introdukció a nagy operához. Az opera hőse: Pitreich, aki csodát művelt, mert olyan beszédet mondott, mely egyaránt megnyugtatta az osztrákokat és a magyar kormány-elnököket. Nagy csuda ez, mert az osztrákok és a magyar miniszterelnök homlokegyenest ellentétes állásponton vannak s aztán Pitreich nyilatkozataiban mégis egyaránt megnyugodnak. Ebből pattan ki az opera vezető dallama, mely így hangzik:

— Ki értette helyesen Pitreichot? Az osztrák delegáció vagy Tisza? Mert jól csak az egyik érthette, a másik föltétlenül félre-értette.

A vezető dallam pikáns és tapsokra ragadja a publikumot. De már közeledik az intrika dallama. Mert amikor Apponyi tetetett csodálkozással jegyzi meg, hogy Pitreich nyilatkozatában megnyugodott az osztrák delegáció is, Tisza is — Rakovszky István gunyosan rivalg közbe:

— Kossuth is!

A szelsőbal felszíssen.

— Az nem igaz! — kiáltja Benedek János

— Nyilatkozott Kossuth Rakovszky urnak? — kérdi Rákosi Viktor.

— Hálnak a víz, Rakovszkynak a gyanusítás az eleme — szól nyugodtan Justh Gyula.

Az incidens Apponyit bántja legjobban. Kossuth nincs is a teremben. Apponyi szemrehányón néz táborára s a szomszédos területekre, aztán csönd lett. Most már megkezdí a bizonyító eljárást. Birói szék elé szólitja a szabadelvűpártot s ráolvassa a katonai programban följegyzett vallomásait. Aztán szembesíti e programot Pitreich nyilatkozataival. Aztán konstatálja az ellentéteket alapvető kérdésekben és konkrét program-pontokban. Aztán jobban, mindig jobban kielezi az ellentétet a kormány ígéretei s az osztrákok hevenkedése között. Nem sajnálja a hatasabb kielezés okáért citálni a volt osztrák igazságügyminiszternek egy külön katonai állampolgárságot statuáló nyilatkozatát is. Ez már igazán vad nyilatkozat.

Az ellenzék ki is fakad:

— Ezt legelni kell küldenii!

— Lemél, tömél ki azt az osztrák állatot!

Most már gyönyörű a hangulat. A harcok ellenzék s a néppárt tapsol, ujjong, lelkesül. S Apponyi abban élezi ki a fejtegetések csattanóját, hogy az osztrák és magyar hivatalos álláspontok közt mutatkozó differenciát ki kell egyen-

amit a szerző ebben a darabban csak egy családra szorít, ki lehetne terjeszteni szélesebb körökre is. A főrendház méltóságos urai közül nagyon sokan kerülnének az alsóbb és kevésbé finnyás rétegekbe, tehetséges utcaseprők, szalamucsek, bérkocsisok, pecérek, kintornások, csapolegények vidám társaságába. Arra a nivóra, ahová — képességüknél fogva — valók. És ahol hasznukat lehetne venni.

Mielőtt a második felvonás tragikus szigetére vezetne minket a szerző: bemutatja nekünk az első felvonásban lord Loam londoni szalonját. Ez a bizarr lord egy hónapban egyszer arra kényszeríti a cselédeit, hogy vele egyenrangúak legyenek. Teasétét rendez a számukra és a teát a három leányával, Maryvel, Katherinnel, Agathával és az unokáscsésével, Ernesttel szerviroztatja nekik. A kényes leányok szörnyen unják a dolgot, de a lord-papa azzal fenyegeti őket, hogy szavalniök kell, ha nem szívesek a cselédek iránt. Nagyon mulatságos, amikor Fleury, a francia szakács, Rolleston, a komornyik, Tomprett, a kocsis, Miss Fisher, a komorna, azután Jeanne, Jane, John és mindenféle groom, lovászgyerek, kukta, mosogató-leány a szalonba gyűl és lord Loam mindnyájával kezét szorít és örömet fejezi ki azon, hogy „most ideig-óráig mindnyájan egyenlők vagyunk”. Még mulatságosabb, hogy urának ezt a demokratikus bizarrságot senki sem itéli el jobban, mint Crichton, az impozáns inas. „Nem tehetek róla” — ugymond — „én konzervatív vagyok.” És hozzá teszi: „Ő méltósága kényszerítet bennünket arra, hogy itt fenn a szalonban egyenlők legyünk, de lenn a cselédszobában sohasem lesz egyenlőség.” És amikor a lord így szól: „A mi osztályrendszerünk mesterséges valami és ha visszatérnénk a Természethez — ami életem leghöbبőb törekvése — mindnyájan egyenlők lennénk”, Crichton nagy méltósággal így felel: „Az osztályrendszer nem mesterséges valami, hanem természetes kifolyása

a művelt társadalomnak.” És hogy egyenlőség csakugyan nincs, azt rögtön bebizonyítja miss Fisher, a komorna, aki indignálódva tiltakozik az ellen, hogy a mosogató-leányt előbb kinálták meg teával. „Állásom megkövetelte volna, hogy én legyek az első!” kiált föl Fisher kisasszony. Lord Loam a felvonás végén tudatja egybegyűlt cselédeivel, hogy egy pár hónapra elutazik a yachtján, és nagyon barátságosan búcsúzik tőlük. Ez a felvonás itt-ott karrikaturába csap át, de egyes részei fényes humorral vannak megírva és a hamisítatlan angol spleen, angol hőbortot, angol erkölcsöt hü színezésben kapjuk a szabad-szajú szerzőtől.

Felvonás közben a hajótörés megtörténik és a második felvonásban a tropikus szigeten vagyunk, ahol a megmenekültek — lord Loam, a három kisasszony, Ernest, egy Treterne nevű esinos anglikán pap, Crichton és a szeretője, Liza, aki mint komorna ment velük — a legszalmalmasabb toalettnben verődnek össze. Itt kezd emelkedni a nagyszerű Crichton. Szupremáciája ellen először tiltakozik a büszke Mary és a sztrákoló lord családja indul a sziget másik végére. De az éhség visszakergeti őket Crichtonhoz, aki éppen éltel ívz. Visszasompolognak hozzá és némán letelepszének a tűz köré. Ez a felvonás vég rendkívül kedves. És a Nemzeti Színház pompás díszleteivel, a lemenő nap gyönyörű színhatásaival egyuttal rendkívül festői és hangulatos.

A harmadik felvonást két estendő választja el a másodiktól. Két estendő óta vannak már a szigeten. Már nem remélik, hogy valaha megszabadulnak, és végképp beletörődtek a sorsukba. A hatalmas kunyhóban és a virágzó telepen Crichton a korlátlan uralkodó. Az inas teljesen megfelelkezik korábbi alárendeltségéről. Maryre veti a szemét és feleségül kívánja lord Loam leányát. Mary nem tiltakozik, sőt büszke rá, hogy annak a felesége lehet, akiben csodálta és megszerette

liteni, a homályt el kell oszlatni. Apponyi emelt hangon kiáltja a többség felé:

— Nincs veszedelmesebb a kétértelműség-nél! Kétértelmű formulákban, melyeket az egyik így, a másik úgy értelmezhet, nem lehet megnyugodni.

Az ellenzék még lelkesebben tapsol. Jobbról valami csöndes mosolygás mutatja, hogy mégis furcsának találják, ha a kétértelmű formulák veszedelmét az Apponyi hangoztatja, aki a kilencvenes-bizottsággal tudva akart egy kétértelmű formulát elfogadtatni s aki egész politikai pályájának tanulságából illetékes ugyan a kétértelműség veszedelmeinek hirdetésére, de mintha kissé komikus volna, hogy ezért megtapsolják.

Nos, idáig az volt a szituáció, hogy az ellenzék tapsolt s a többség némán gubbasztott. S egyszerre — micsoda változás! Apponyi az ellenzék feltárása, a helyzet kielezése után nem azt jelentette ki, hogy ilyen körülmények között föl kell vennie a harcot, hanem vártalanul és meglepetészerűen a kérséssel fordult az obstruktorokhoz, hogy hagyják abba a harcot.

Általános megrökönyödés. A többség az első meglepetésből felocsudva, tapsolni kezdett sujongásból olyanforma érzés volt kiolvasható, hogy: „nini, ez az ember úgy tett, mintha ki akarná kaparni a szemünket, s most sirva borul a nyakunkba!” Az ellenzék viszont, mielőtt felocsúdott a meglepetésből, haragosan mordult fel, mintha azt mondaná: „nini, ez az ember ökölbe gyűrt kezekkel rohant Tiszára s a mi szemünket veri ki!” Egyszerre szerepore történt s most már jobbról tapsoltak, balról morogtak.

Apponyi fájdalommal nézett körül.

— Fiat lux! — hangoztatta. — Adjunk módot a magyar kormányknak, hogy ráterhessen a vivmányok megvalósítására s így tények alapján mondhasunk bírálatot!

— Ugy van! — tapsolt a többség.

— Nem úgy van! — zúgott a kisebbség.

S hiába fogadkozott Apponyi, hogy amennyiben a magyar kormány nem akarná vagy nem tudná az ígért reformokat megvalósítani, ő áll elsőnek az obstrukció élére. Az obstruktorok gunyosan, kétértelműen mondtak ellent.

— Nem hiszünk a németnek! — szót Ugron Gábor.

Zboray Miklós pedig, a néppárt mögött feszkelődve, de a harcosokhoz fordulva, így kesergött:

— Megint elkésünk! A kalksburgi vesér későn üt bele a dobba!

S ez a vegyes hangulat kísérté végig a beszéd befejező passzusát, ez a vegyes hangulat

az abszolút férfit, a természettel küzdőt, a testi és lelki erejével imponáló. A lord is valóságos kiütetést lát ebben a házasságban. De most ágyúlövés dördül. Hajó közeledik a szigethez és matrók szállnak ki a partra. A máornak egy pillanat alatt vége. A mint ő méltóságait éreztetnek a civilizációval, tüstént a régi arisztokratákká válnak. Crichton is tudatára jön előbbi helyzetének és egy nagy rázkódással megint a régi, komoly, imponáns, kétértelmű lakájja vedlik át. Mary előtt, aki még mindig rajongani akar, már nem az abszolút férfi áll, hanem az abszolút ins. Meglepte fiórá; valami mély, keserű pszichológiai igazság csillámlik rajta keresztül.

A negyedik felvonásban megint a hőbortos lord Loam londoni természetében vagyunk. Még egy pár éle, kiméletlen vágás (lady Brooklehurst jelenete kitűnő — igazi angol dolog) és a különös darab, a fantasztikus szatira, ahol súlyos igazságokat jászai hangon mondanak el, véget ér. A lord a szigeten tapasztalt után nem affektálja többé a radikális demokratát, hanem tory lesz, 6-konzervatív mágnás. A nagyszerű Crichton kilép a szolgálatból és korosmát nyit Lizával, a volt szolgálóleánnyal, akit élettársul választ. Katherine és Agathá Ernest és a pap jegyzi el. Mary kijelenti a bucsuzó Crichtonnak, hogy ő az egyetlen igazi férfi, akit valaha ismert, — aztán férjhez megy a kis Brooklehurst lordhoz, egy korrek és dusszagad hülyécskéhez, akiben nincs semmi férfiaság.

A Nemzeti Színház bemutatója színekben gazdag, érdekes, izgató, külső díszekben fényes előadás volt. Pethes játszatja Orichtont és örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy erről a komoly, intelligens színészről, akit eddig sokszor nem láttam a maga helyén, melegebb elismeréssel nyilatkozzam. Az arisztokratát szolgáló ins, aki modorban, fellegásban méltóságosabb a

áradt ki a folyosóra is. Tetszett is, nem is a beszéd. Gratulálni azonban senki se mert. S a legszelidebbek is azt mondták a folyosón:

— Ha! Istennek, Pitreich és Tisza közt nincs akkora ellentét, mint Apponyi premiszái és következtetése közt.

Szünet következett s ennek a szünetnek története volt az ülés igazi szenzációja. Mert úgy volt eleinte, kivált Apponyi beszédének támadó része közben, hogy a miniszterelnök nyomban válaszolni fog. Tisza folyton jegyzett s már intett is az elnöknek, hogy azonnal hívja fel szólásra Apponyi után. Ekkor azonban az egyik jegyző hírül hozta Tiszának a tanácssterembe, hogy báró Tallian éppen most telefonálja Bécsből, hogy Pitreich újabb nyilatkozatot tett az osztrák delegációban s néhány perc múlva a beszéd szövegét is letelefonálhatja. A miniszterelnök erre a hírre fölzüente az elnöknek, hogy adjon Apponyi után szünetet s ő csak a szünet után fog válaszolni. Ugy is történt. A miniszterelnök utasítására egy gyorsíró ment a bécsi telefonhoz s stenogrammban lejegyezte Pitreichnek újabb beszédét azon melegében. Tizenkét óra után beszélt az osztrák delegációban Pitreich és egy órákor már a magyar gyorsíró lediktálta Tisza István miniszterelnöknek. Ez a diktálás is érdekes volt. Az egész Ház s a karzat is megfigyelhette, hogyan helyezkedik el a jobb mező leg hátulsóbb padjában a miniszterelnök, a honvédelmi miniszter és a gyorsíró. Közül a gyorsíró, hogy diktálását Tisza is, Nyiry is jól hallhassa. Tisza mindjárt föl is jegyezte magának a lótelefonált beszéd egyik passzusát. S csak mikor mindez megtörtént, akkor nyitották meg újból az ülést.

De már mindenfelé mondogatták:

— Pitreich kikorrigálta inkriminált beszédét.

A szünet után Tisza István miniszterelnök elsősorban sietett kijelenteni, hogy „szívének egész megléve” csatlakozik Apponyinak óhajtásához. Ő is sóvárogva lesi az időt, mikor végre munkához lehet látni s az ösztönző kritika ellenőrzése alatt kezdet a reformok megvalósításához. Ezt persze az ellenzék inkább gunyval, mint érdeklődéssel hallgatta és Ivánka Oszkár úgy tisztelte meg Apponyt, hogy ő gunyolódott Tisza csatlakozásán legegészebben. Azt kiáltotta:

— Előbb persze választások lesznek!

Erre Tisza még röviden felelt:

— A képviselő ur monomániában szenved s a választások rémképétől szabadulni nem tud.

Ivánka még épebben tromfolt vissza:

— Frázisokat mond és csavar.

Ekkor már Tisza is élesebben felelt:

— Az ilyen komoly pillanatokhoz valóban

főrangú gazdájánál, — a férfit, aki a magányos szigeten jogaiban jut és ritka erő, nagy egyéni szupremáciát sugároz ki magából, — a visszaeső cselédet, akinek a szolgátság a vérbe ment már és aki rezignáltan illeszkedik sorsának a régi kereteibe, amikor kivételes helyzete megszűnt: szépen és igazán állította elem. Ez az ins tömör, egészséges alakítás, szabadabb és lelkesebb az eddigiéknél. Fekezett erejében nagy férfiaság van és szív is dobog benne, ami a legfőbb; mert semmi sem vonzóbb a művészi értelem átheívtől temperamentum lendületénél. Pethes ma nagyon szerette a közönség és a harmadik felvonás végén viharos tapsokkal árasztotta el.

Szerencsés estéje volt Borosnak is, aki Loam lordot játszotta rendkívül kedvesen, ellenállhatatlan komikummal. Rózsahegy Ernestjéről ugyanazt mondatom. A többi férfiszerep apró, de jól dolgozták ki azok, akik játszották: Horváth Zoltán a papot, Náday Béla lord Brooklehurstöt.

A hölgyek, lord Loam leányai: Márkus Emilia, Viedráy Marika és Paulay Erzsike elragadóan szépek voltak. Márkus Emilia remek művésze ezuttal vizgáti pontokkal dolgozott. Gyönyörűen figurázta ki az angol főúri leányok spleonját a szalonban és bájosan színezte Mary általakulását a szigeten. Festőien vad kosztümök külön szenzációja volt a harmadik felvonásnak, Deli Emma Lizája szépségével és üde naivitásával, Helvey Laura lady Brooklehurstje maliciózus előkelőségével kapta meg a nézet. Darab, előadás, rendezés, kiállítás vetekedve vívta a döntő és maradandó sikerért. A tömörked taps, tíz-tizenkét kihívás a felvonások végén és a közönség folytonos tetzése annak a bizonyára volt, hogy a Nemzeti Színház ezt a nagy sikert kivívta. Ebből a sikerből részt juttatok Fáy Bélának is, akinek a fordítása kitűnő.

illik a képviselő urnak magas színvonalon álló közbeszédése.

Néhány másodpercig morogtak, tapsoltak, farkasszemet néztek egymással az emberek, de aztán Tisza csöndben folytathatta beszédét s miután röviden polemizált Apponyival, felolvasta a telefonon leadott Pitreich-nyilatkozatot. A nagyobb hitelesség okáért németül olvasta fel. A közös hadügyminiszter s nyilatkozat szerint szigorúan a törvény alapján kíván maradni s ha félreértésből meggyanusítják is, ő a magyar közeget s a magyar állam nyelvét érinteni távolról sem akarta.

Ez a felolvasott nyilatkozat már igazán jól hatott. A többség tapsolt s az obstruktorok lekiacsinyelték ugyan közbeszédésükkel a bécsi korrekurát, de nem tagadhatták, hogy ezzel most már az ügy megnyugtató megoldást nyert.

A szenzációk elhúzódtak félkétóráig.

Ekkor már az obstrukció nem akart egy félóra miatt egy távbeszédre berendezett Hel-lebronth Gézát áldozni, sorompóba vezényelte tehát a néppárt Darányi Ferencot, hogy az beszélje ki az ülést. Darányi fel is szólalt, de ez jel volt az általános népvándorlásra. Mindenki menekült s úgy kellett száz embert legalább a folyosón együtt tartani, hogy az ülés végén megszavazzák a tanácskozások idejének meghosszabbítására vonatkozó indítványt.

Holnap már megint háromig tart az ülés...

A képviselőház ülése január 15-én.

— Kezdeté délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ órákor. —

Elnök: Peresz Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Nyiry Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést és bemutatja a feliratokat. Következik a megajánlásról szóló javaslat általános vitája.

Bakonyi Samu azon kezd, hogy e katonai javaslat felett tulajdonképpen nem is katonai hanem közjogi vita folyik, mert a Magyarország ellen irányuló következetes és hagyományos támadások mindig közjogiak és mindig a katonaság részéről érik Magyarországot. A nemzetnek semmi garanciája sincs az ígért reformok megvalósítására. Polemizál a miniszterelnök tegnapi beszédével, amelyben védte a közös hadügyminisztert. Pitreich nyílt lázadást követett el a magyar alkotmány ellen. Semmi szükség arra hogy a miniszterelnök a tisztikar becsületét védelmezze, mert azt senki nem bántotta, de a közös hadsereg hagyományairól jó lett volna nem beszélni. Nem szavazza meg a törvényjavaslatot.

Gróf Apponyi Albert a közös hadügyminiszter nyilatkozataira és a miniszterelnök részéről azokra adott visszhangra akarja megenni észrevételeit. Meg kell rajzolnia azt a milieut, amelyben a hadügyminiszter beszéde elhangzott. Az osztrák delegáció költségvetési albizottsága a magyar állammal közjogunkkal, önállóságunkkal szemben megtehetően harcias kedvében volt akkor. Az albizottság pártkülönbség nélkül kifejezte azon való elszönyvőködését, hogy a megkötött cukoregyezményt az osztrák és a magyar kormányok képviselői külön-külön írták alá és az ellenőrzést külön-külön fogják gyakorolni. Ez Magyarország szuverenitásának negligálása és nyilván nem védelemeségből történt, hogy közvéleményi azután szólalt fel a közös hadügyminiszter. Ez összefüggésben ezzel Baerndorfer pontonként intézett kérdéseket a hadügyi kormányzathoz a szabadelvű párt programjába foglalt katonai reformokat illetően; e kérdésekből és a megkötésből nem éppen jóindulat, a magyar nemzeti aspirációknak nem éppen rokonszenves megítései hangzottak ki. A hadügyminiszter beszédét az a testület, amely a múltban is bebizonyította, hogy fel fogása ellenkezik a magyar közjoggal és a magyar nemzet jogos törekvéseivel, lekesdésével fogadta. Ennek hatása a azt történt, hogy Derschatta benyújtotta a felségjogokról szóló indítványt. Közjogi szempontból reánk nézve ez az indítvány irreleváns, de mindenesetre jellemző, hogy abban a testületben, amely arra nem is illetékes, törekvések ütök fel, hogy az uralkodó felségjogait az egész közös hadseregre kiterjesszék. (Elnök helyeslése a bal- és szélsőbaloldalra.) Erre a mi parlamentünkben nincs példa. Eppen ilyen volna az, ha mi a német császár felségjogait, vagy a francia köztársaság alkotmányát indítvány alakban akarunk magyarítani; az teljesen különböző vállalkozás volna ugyan, de az illető hatalmak bizonyára megtennék a lépéseket a diplomáciai képviselőlet után, hogy az ily ekstruziók ellen tiltakozzanak. Felelel tehát ő is a szavát és illettekben beavatkozás ellen. (Elnök helyeslése jobboldalra.) Készen feül áll és a magyar törvényhozásban nincs elterés abban, hogy az osztrák alkotmányjog szerint az osztrák császár az osztrák hadsereget illetőleg a maga fejedelmi jogát nem alkotmányosan, felelős tanácsadók és a törvényhozó-testület beolvasása nélkül gyakorolhatja, ellenben minálunk szilárd közöri tény, hogy a hadseregre vonatkozó fejedelmi jogok csak alkotmányosan gyakorolhatók. E két közjogi fellegas ellentéte a legélesebben domborítja ki a magyar király és az osztrák császár közjogi egyenlőségének különböző voltát s ezzel együtt kiderül a hadsereg egységességéről szóló elméletnek közjogi szempontból való teljes tarthatatlansága. (Elnök helyeslése a bal- és szélsőbaloldalra.) Igen természetes,

hogy az osztrák delegáció albizottsága megnyitásával fogadja a közös hadügyminiszter nyilatkozatait, de az aztán csodálatos, hogy a magyar miniszterelnök azokkal azonosította magát (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Felvett a kérdést: kicsoda értette helyesen a közös hadügyminiszter nyilatkozatait, az osztrák delegáció albizottsága, avagy a magyar miniszterelnök? (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem gyanusítja azzal a miniszterelnököt, hogy az ő közjogi felelőse és az osztrák delegáció albizottságának közjogi véleménye között rokonság van. Itt valaki erősen téved a hadügyminiszter nyilatkozatának megítélésében. Teljes objektivitással akar megvizsgálni, hogy kinek van oka megnyugvásra. Nem vonja kétségbe a közös hadügyminiszter jó szándékait, viszont a miniszterelnök konklúziós felelőségének tudja be a támadó léreértéseket. Azt mondja a miniszterelnök, hogy a közös hadügyminiszter kiváló katona, de nem közjogiás, tehát nem szabad minden közjogi kitéjelését aranymérlegre tenni. Ami ott van; de a közös hadügyminiszter kiváló intelligenciájú, általános műveltségű katona, tehát nyelvtudásaival szemben az elnézés nem terjedhet odaig, hogy ne taruk őt képesnek gondolni a kitéjelésére. vagyis inkább, hogy elfogaduk tőle éppen az ellenkezőjét annak, amit mondani akart. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) A közös hadügyminiszter nyilatkozata a közös hadsereg jogi természetéről homlokegyenest ellenkezik az 1867. XII. t.-cikkkel. A magyar törvény magyar hadsereget ismer, amely az egész hadsereg kiegészítő része, de néphadsereget nem. Ez olyan társadalmi elérés, melyet kiegyeníteni nem lehet, de megérteni igen, ha tekintjük, hogy az egyik oldalon a magyar törvény alapján magyar hadseregből, a másikon egy centralizált és federalizált összbizományok és erélyes hadseregek eszméiből indulnak ki. E természetesen összekötésekből mind csak nagy kinnal sikerült módosulni a valóságban, mert abba bele kellene férnie mindkét felelőségnek, az az őszinteség hiányára vezet, ebből pedig a viszonyok elmaradása következik. (El kell tömni a léreértéseknek örökké buzogó forrásait. (Zajos helyeslés és tetszés baró.)

Azt mondja a miniszterelnök, hogy a közös hadügyminiszter nyilatkozatai és a szabadalvúpart katonai programja a reformokat illetőleg fedik egymást. A miniszterelnök azonban itt nagyon óvatossá csak egy pontra szorítkozik, a katonai nevesítésre. De vajon e részben van-e ok megnyugvásra? Igaz ugyan hogy a programnak ez a pontja elsőrendű fontosságú gyakorlati jelentőségében, de a szabadalvúpart katonai programja, amelyhez ő szintén hozzájárult, nemcsak ebből az egy pontból áll. Meg kell határoznunk az állapotot, hogy meggyezzenek-e a hadügyminiszter nyilatkozatai a szabadalvúpart katonai programjával. A hadügyminiszternek a német szolgálati nyelvre vonatkozó tejegetései kiáltó ellenétben állnak a mi felelőségünkkel és törekvésekkel. A magyar szolgálati és vezényleti nyelv behozata a magyar hadseregbe a magyar nemzetnek nemcsak érvénytelen joga, hanem olyan politikai törekvés, melynek ebből-úgy meg kell valósnia (Zajos helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Kétségtelenül meg lehet állapítani azt a tényt, hogy a nyelvkérdésben a közös hadügyminiszter nyilatkozata és a szabadalvúpart programja között szinte áthadhatatlan úr van. A magyar nemzet sobasem fog lemondani a magyar nyelv jogainak érvényesítéséről. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) A közös hadügyminisztert alaposan térevezeték informárai, ha azt mondták neki, hogy Deák és Andrássy meggyőző ékesszólással érveltek a német szolgálati nyelv mellett. Igaz, hogy a nyelvkérdésben a differencia a hadügyminiszter és a szabadalvúpart programja között csak elméleti természetű, de határozottan konstataálni kell az ellentét. Sokkal kirívóbb az ellentét a magyarhonos tiszteknek a magyar ezredekhez való áthelyezése kérdésében; itta szabadalvúpart programjával, mely ezt az elvet fenntartja és kiemeli a hadügyminiszter szembeállítja a legmervebb és legünnepélyesebb negatív. Fontos pontja ez a szabadalvúpart programjának a jogforrásunk erre nemcsak a 63-iki rendelet, hanem több törvényünk is. Fel kell vetni itt a kérdést, hogy vajon lehetséges állapot-e, hogy a magyar honosságú tábornokra nézve a honvédséghez való áthelyezés egyértelmű pályájának befejezésével, mert a hadosztályparancsnokságnál többre nem viheti. Kivételek volt Mádi Kovács György, mert a haduni kormányzat nem mellőzhetett ilyen viágra szóló katonai tehetőséget. A magyar törvények határozott parancsával szemben senkinek, sem a hadügyminiszternek, sem másnak nincs joga kivételt tenni, csak a törvényhozásnak pedig a közös hadügyminiszter kivételeket akar megállapítani. Ilyen körülmények között az ellentétek kiegyenítése nagyon nehéz. A szabadalvúpart programja a katonai nevelés kérdésében azt a célt tűzte maga elébe, hogy annyi magyar tiszt kiképzése téssek lehet, esetleg új tisztképző-intézetek felállításával is, amennyi elegendő a katonai szolgálat minden ágazatában. Nem elegendő tehát a gyalogsági kadétskólákban és az arélskólákban bizonyos virement adni, hanem fel kell állítani a tüzérségi, utászati és műszaki kadétskólákat Magyarországon. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Nyilvánvaló, hogy a delegáció osztrák bizottságában nem lesz meg a hajlandóság a kötségek illető részének megszavazására de hát akkor visszavonulunk az 1867. XII. t.-c. álláspontra, amely magával hozná, hogy nemzeti intézményeink fejlesztésére meg nagyobb anyagi áldozatokat szavazunk meg. De ebben kivonna ezeket az alapítandó intézeteket a közös hadúr kormányzat aól. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Tudnunk kell pontosan mely tantárgyakat és hetenkint hány órában fogunk magyar nyelven előadni. Még megépőbb, amit a közös hadügyminiszter az arélskóláról mondott. Itt a hadügyminiszter csak a magyar nyelv intenzívebb emelését emlegeti úgy, hogy a

3-4. tanfolyamban néhány tantárgyat magyarul fogunk tanítani. Ha itt a lapok jelentésében nincs hiba, Ugron Gábor: Minden szöveg egyező a lapokban!

Gróf Apponyi Albert: ... akkor az a része a hadügyminiszter nyilatkozatának egyenesen megdöbbent. (Ugy van! balfelől) Ha az a cél, hogy az ifjúság ne küzdjön nyelvi nehézségekkel, akkor a legelső lépés kell magyarul tanítani, az ellentét a két felelőség között e részben is kiegyenlíthetetlen. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Igyekezzünk teljes tárgyalással egybevetni a közös hadügyminiszter nyilatkozatait a szabadalvúpart katonai programjával és a magyar közjoggal, mindkettőtől ellentétben állnak azok. Nem csodálkozok azon, hogy az osztrák delegáció albizottsága elismerést szavazott a hadügyminiszternek, de gondolkodja el, hogy a volt osztrák igazságügyminiszter szerint minden tagja a közös hadseregnek megtartja a saját állampolgárságát. Azonban kell, hogy összes polgári vonatkozásaikban áttérjenek katonai polgárjog legyen az irányadó. (Derűtség a baloldalon)

Rakovsky István: Legelőre kell küldeni! **Gróf Apponyi Albert:** Azt a megnyugvást, mely az osztrák delegáció albizottságában a hadügyminiszter beszéde nyomán támadt, megmagyarázza az az aggodalom melyet keletkezett, hogy a magyar nemzeti és közjogi törekvések a hadsereg intézményében nagyobb kielégítésre fognak találni. Ilyen viszonyok közepette a legelőrebb érdekünk, hogy e kérdések düre jussanak; nem szerencsés formulák, kielégítő nyilatkozatokra hanem tényekre, tettekre van szükség. Ezért a Ház minden tagjához bafias aggodalommal intézi felhívását: a kormányhoz hogy azt a homályt, mely a katonai reformok jövőjére most sűrűbben nehezedik, mint azelőtt, mielőbb osszassa el; az ellenkező, hogy tegye lehetővé a nemzet megnyugtatót, ne állja útját annak, hogy tények alapján mondassunk bíralott. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rakovsky István: Kézizalogatok kérek! **Ugron Gábor:** Nem hiszünk a németnek! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugyis jussapnak!) **Gróf Apponyi Albert:** Hadd jussunk mielőbb abba a helyzetbe hogy megítélhesük, akar-e tud-e a kormány érvényt szerezni katonai programjának és a nemzet régi vágyának. Ha a kormány nem fog megfélemleni hivatalának, akkor alkotmányos, de normális küzdelemben a nemzeti felelőség ismét az ellenkező mögött fororakozni. mint nem is olyan régen történt, és őt a küzdelem első sorában fogják találni. (Zajos helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rosenberg Gyula: Aki ezt helyesli, annak nem szabad ocsorúdnia! **Gróf Apponyi Albert:** De hogy ide eljuthassunk, előbb helyre kell állítani a parlamenti rendet. (Élénk helyeslés jobbról) meg kell a katonai választási törvénynek reformját, hogy a nemzet akarata igazán megnyilvánulhasson. Fiat lux!

Ugron Gábor: Legyen Magyarország! **Gróf Apponyi Albert:** Az ország érdeke ellen vét, aki a viágosság bekövetkezését akadályozza. (Hosszantartó éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Szünetet ad.

(A telefonált beszéd.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Visszhangot akar adni Apponyi felhívására, mert maga is sóvárogva kívánja, bárba a tettek mezejére lehetne már lépni. (Élénk helyeslés jobbról.) Zaj a baloldalon.) hogy foglakoztatnasson a Házat a reformok kérdésével. Szívesen veszi az ösztönzést, a sürgetést és kritikát. Apponyi igen helyesen abból a szempontból indult ki, hogy ama nyilatkozatok, melyek az osztrák delegációban nem telelős tisztok részéről hangzottak el, bármily tisztetreméltó egyéniségek legyenek is, közjogi szempontból ránk nézve közömbösek; ő is kizárólag a közös hadügyminiszter beszédével fog foglakozni. Apponyi csodálkozott azon, hogy miképp nyugtathatta meg a magyar miniszterelnököt is, az osztrák delegáció is a hadügyminiszter beszéde. Apponyi figyelmen kívül hagyta, hogy a közös hadügyminiszter nem közjogi elveket fejtetett, nem közjogi kérdésekről beszélt. (Helyeslés jobbról) Derűtség a baloldalon.) Közjogi teret vannak kétségkívül divergencia e. először magában a két állampolgárságban. A fejedelmi jogokat illetőleg a magyar közjogi álláspontja más mint az osztráké. Ez magában véve nem volna baj, ha nem járna azzal a gyakorlati következménnyel, hogy némelyek Ausztriában saját közjogi felelőségüket a szeretnek a magyar közjogi teret alkalmazva látni. Ez átmeneti baj, mert remélhető, hogy minden komoly faktor Ausztriában meg fog győződni arról, hogy valamint mi nem kívánunk a mi közjogi elveinket rájuk oktrofálni, akképpen lehetetlen és szemben talánná magával az egész magyar nemzetet az a törekvés, amely az osztrák közjogi alapelveit akarná érvényesíteni Magyarországon. (Élénk helyeslés jobbról.) Felkiáltások a baloldalon: Ezt tessék most!

Pelönyi Géza: A magyar felségjogokhoz a delegációnak semmi köze! **Gróf Tisza István miniszterelnök:** Ez a sajnálatos körülmény ma megvan és azért van az, hogy el sem képzelhető, hogy egyaránt helyesléssel fogadjassék va amely közjogi teletetés az osztrák és a magyar törvényhozó-testületben. Ismétli, hogy a közös hadügyminiszter egyenesen ki akart zárni teletjétéseit köréből minden közjogi vonatkozást, elfogadva a törvényes alapot az összes felmerülő kérdésekről tisztán katonai szakszerűség és a éisztertség szempontból mondott véleményét. **Baró Kassa Ivor:** Szépen! (Felkiáltások jobbról: Vízet az öregnek!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ez a léreértés végigbuzódik Apponyi egész beszédén. A közös hadügyminiszternek esze ágában se volt a közös hadsereg jogi természetét definiálni. Arról beszélt, hogy a közös hadseregből eliminálni kell a surlódásokat; azzal, hogy annak minden tagja egyenlő elbánásban részesüljön, egyik nemzetet ne nyomja el a másikat. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Nem védi azt, hogy a beszédben elmosódott a nemzet és a nemzetiség közt levő küönbség. De konstataálja, hogy az nem lehet közös serelem, mert az nem volt közjogi feletetés. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A közös hadügyminiszter állásfoglalása a szabadalvúpartval abban teljesen azonos, ugyan mindkettő a nyelv tekintetében fennálló jelenlegi állapotot tisztán éiszterügyi szempontból kívánja fenntartani. A hadügyminiszter katonai, a szabadalvúpart politikai indokból teszi ezt. (Helyeslés a jobb- zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Baró Kassa Ivor: De azért még s lesz magyar vezényszó! (Felkiáltások jobbról: Vízet az öregnek!) Kételek önének!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Amekkel a részlelérdekekkel nem foglakozik most, amelyek Apponyi felsorolt...

Ivánka Oszkár: Majd csak a választások után! (Zaj a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ugy látszik, a képviselő ur monomániában szenved és a választás rözeszméitől nem tud szabadulni! Nem válik a parlament színvonalának emelésére, hogy mikor fontos kérdésekről van szó és a kormány egy Apponyi Albertnek válaszol, akkor ilyen magas színvonalon álló közbeszólások esnek. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Felolvass egy passzust abból a beszédből, melyet a közös hadügyminiszter egy órával ezelőtt tartott az osztrák delegációban. (Halljuk! Halljuk!)

Baró Kassa Ivor: Viszombiztosítás! (Felkiáltások jobbról: Vízet az öregnek!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Az egész nyilatkozatnak — amint tudta előre — az volt a tenorja és tartalma, hogy a törvényes állapotot, az ország jogait respektálta...

Pelönyi Géza: Milyen jó és kedves! **Gróf Tisza István miniszterelnök:** A lapok kétélségbevitáltak, tehát joga volt a léreértésnek elejét venni. Kijelenti a közös hadügyminiszter mai beszédben, hogy távol állott tőle: Die staatsrechtliche Störung Ungarns und die ungarische Staatsprache berühren oder beinträchtigen zu wollen. Ez a teljesen korrekt nyilatkozat megerősíti őt abban, hogy mily helyesen járt el, amikor nem ragadott ki egyes részleteket az első beszédből, hanem az intenciót nézte. (Helyeslés jobbról.)

Közbeszólának, hogy védi a közös hadügyminisztert, mert muszáj. Egyetlen egy muszáj ismer: amit lelkismerete parancsol, azzal pedig nem törődik, hogy tessék-e az másoknak. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon.)

(A vita folytatása és a napirend.)

Darányi Ferenc: (Felkiáltások jobbról: Áh! Áh! A jobboldal padjai megüresednek.) Kéri a Házat, hogy holnap beszélhessen. (Felkiáltások jobbról: Ma!) Rövidre fogja mondani aóráját. A közös hadügyminiszter ránk akarta szabadítani a nemzetiségeket, mikor néphadseregről beszélt, a német pártok indítványát pedig nem egyéb, mint a más zsebében való kotorászás. Csatlakozik a beadott határozati javaslatához

Elnök: A vita folytatását holnapra halasztja. Bemutatja gróf Károlyi György mandátumát. Elrendeli a szavazást a miniszterelnök tegnapi indítványát. Iel, aztán jelenti, hogy a holnapi ülés délután 3 óráig fog mártartani. A holnapi ülés ejejére kitűzi a jegyzőválasztást és a megüresedett bizottsági tagsági helyek betöltését. Az ülés délután 2 órakor végszódik.

BELFÖLD

Bizottsági jelölések. A szabadalvúpart ma este értekezletet tartott, amelyen a gróf Teleki Sándor lemondásával megüresedett jegyzői állás és a bizottságokban megüresedett tagsági helyek betöltése iránt tett intézkedést.

A jegyzői állásra jelöltetett **Daróczy Aladár**. Az I. bíráló-bizottságba **Molecs Dániel**. A földmívelésügyi bizottságba **Bauer Antal**, **Ivánka Oszkár** és **Nemeskürty Károl**. A gazdasági bizottságba **Konkoly-Thege Sándor** és **Oberth Károly**. Az igazságügyi bizottságba **Günther Antal**, **Morzsányi Károly** és **Schmidt Károly**. A kérvényi bizottságba **Borbély György**, **Kelenen Béla**, **Kubinyi Géza** és **Szentvány Árpád**. A közgazdasági bizottságba **gróf Batthyány Tivadart**. A közirgatási bizottságba **Hammersberg László** és **baró Fejérvényi István**. A közlekedési bizottságba **Holzer János**, **Vásárhelyi László** és **gróf Wickenburg Márk**. A közoktatásügyi bizottságba **Lang Lajos** és **Sághy Gyula**. A munkásügyi bizottságba **Rónay Ernő**. A naplóbíráló-bizottságba **Nemess Zsigmond** és **Szombathy György**. A pénzügyi bizottságba **Láng Lajos**. A véderő bizottságba **gróf Apponyi Gyula** és **gróf Bethlen Balázs**. A vízügyi bizottságba **Baghy Béla** és **Fischer Sándor**.

Petölió a nagykarolyi mandátum ellen. A nagykarolyi függetlenség párt legközelebb beadja a Kurianóhoz petíciót a gróf Károlyi György mandátumának megsemmisítése iránt. A választást hivatalos hatalommal való visszaélés, erőszakosság és igazolt vesztegetés alapján kívánják megsemmisíteni. A vé-

lasztási visszaélések tárgyában különben holnap Lengyel Zoltán interpellációt intéz a miniszterelnökhöz.

Egyenletlenség a Kossuth-pártban. A Ház folyosóján ma kínos jelenet volt Juszt Gyula és Lengyel Zoltán között. Lengyel Zoltán ugyanis élesen megtámadta lapjában a saját pártját, mert szerinte a nagykárolyi választáson a függetlenségi jelöltet nem támogatta és csak a párt passzivitásának tudható be hogy a kerületet nem lehetett meghódítani. Ez az újabb támadás a Kossuth-pártban nagy megütközést keltett, aminek Juszt Gyula a folyosón többek hallatára nyílt kifejezést is hallott.

— Vagy te lépsz ki a pártból, — mondotta Juszt igeretlen Lengyelnek — vagy pedig én! De ezt tovább tűrni nem lehet és nem is tűrhetjük!

Kossuth Ferenc pártelnök elhívta Lengyel Zoltánt a folyosó egyik sarkába s hosszabb ideig vitázott vele. Hír szerint Kossuth igazat adott Jusztinak és Lengyel válaszára bizta, hogy vagy visszavonja a támadást, vagy kilép a pártból.

A Keleti Értesítő — úgy látszik, Lengyel Zoltántól kapott információ alapján — a következőket jelenti:

Nem felel meg a tényeknek az a hír mintha Juszt Gyula azt mondotta volna Lengyel Zoltánnak: „Ha te nem lépsz ki a pártból, kiépek én”; szintúgy nem való az sem, mintha Kossuth Ferenc azt mondta volna Lengyelnek: „Vagy revokárod a nyilatkozatodat, vagy ki lépsz a pártból”. Tény ellenben az, hogy úgy Kossuth Ferenc, mint a párt más tagjai szorosban álltak Lengyel Zoltánnal, amiért a pártvezetőség eljárását egy hírlapi cikkben oly hevesen megtámadta; de Lengyel Zoltán kijelentette, hogy kár e miatt ingerülnék lenni, mert neki az mindegy, akár bent van a pártban akár kilép, ő sem Kossuth Ferencet, sem a pártvezetőséget más tagját személyében nem támadta, ő csak személynél konstatafta a tényt, hogy Nagy-Károlyban a függetlenségi párt jelöltje elbukott, mert a központi részről a kelő erkölcsi támogatásban nem részesült. Tény továbbá az, hogy Kossuth intenciói ellen Lengyel nem cselekedett, mert Kossuth Ferenc a dődségi választásnál is támogatta a jelöltet és a nagykárolyi választást megerősítőleg Kossuth sürgönyt menesztett Lengyel Zoltánnak Krosznára, hogy menjen el Nagy-Károlyba a függetlenségi jelölt támogatására, csak utóbb, mikor Varsógh Zoltán a képviselőház folyosóján elmondotta, hogy függetlenségi programmal ugyan, de pártkonvencióval gyantán akar fellépni és erre a párt részéről azt a választ kapta, hogy aki a párt kötelezése nem tartozik, azt a függetlenségi párt nem is támogathatja, és aki mégis ez ellen cselekszik, annak a pártból ki kell lépnie, mire Lengyel Zoltán kijelentette, hogy ő, dacára ennek, mégis lemegy a jelölt támogatására, mert előtte csak egy szent cél lebeg, hogy a függetlenségi zászló jusson diadalra. Tényleg le is ment a kerületbe Varsógh támogatására. A tapasztaltak után Lengyel Zoltán ki akart lépni a pártból, de barátai kérték elaltatni a szándékától, különösen azért, mert attól tartanak, hogy többen követnék példáját, és mert éppen most, mikor a pártban teljes egyetértés van szűksége, veszélyes lenne pártváltságot előidézni. Lengyel Zoltán egyébként kijelentette, hogy nyilatkozatát szóról-szóra tenntartja s abból semmit nem von vissza. Amennyiben a párt hangulata fel fogásaival nem egyezik meg, ő kilép a pártból. Itt említjük meg, hogy Varsógh Zoltán, ki már régebbi idő óta kiltája a Kossuth-pártnak, a mai nappal a párt kötelekéből kilépett s ezt az elnökséggel levélben már tudatta.

A Kossuth-párt klubjában kevesen fordultak meg ma este. Azok, kik ott voltak élénk diskussziót folytattak Lengyel Zoltán hírlapi cikkéről, mely a nagykárolyi választás kapcsán erősen támadta a függetlenségi pártot. Ezzel szemben az a töfőgás érvényesült, hogy a párt nem is támogathatta azt a jelöltet, aki pártkonvencióval programmal bontott zászlót. Semmi szükség arra, — mondják — hogy a harci elemet szaporítsák, mert az csak az obstrukció erősítésére szolgál. Az obstrukciót pedig azért harvta abba a párt, mert azt gazdasági és nemzeti szempontból immár károsnak tartja. Nagy elkeseredés nyilvánult meg a körben Lengyel Zoltán ellen s a képviselők nézete szerint nem maradhat tovább a pártkötelekben az a képviselő ki a saját pártját igazatlanul támadja. Kossuthék várják Lengyel Zoltántól, hogy kilépését hamarosan tudomására hozza az elnökségnek.

A tapozalai választás előtt. Tapozalról jelentik: A Magyar Távirati Iroda tapozalai tudóstója leuntartja azt a hírt, hogy Pék János képviselőjelölt a mellett, hogy Ugron-pártinak valija magát, szociálisra isz beszédeket tart. Ugy Pék János, mint kísérfője, Békefi, szocialistikus beszédekkel igaztják a népet, ezenfelül Pék fesszűletet tartva kezében, kijelenti, hogy ő jó keresztény és az Ugron-párt hive Egy későbbi távirat jelenti: Békefi a dombóvári járás főszolgabírája szocialistikus igaztások miatt tíznapi elzárásra ítült. Békefi a büntetés elől megszökött, mire a főszolgabíró elrendelte körözését és ennek folytán ma a osendőrség elfogta és a Tapozalan elkötvetett igaztások miatt is fogságba helyezték. Ez a Békefi, mint

értesülünk, néhány év előtt az újjászervezett szocialista-demokrata-párt tagja volt és az upesti jutagvári munkásköz sztrájkjánál vezetőszeretet játszott. It azonban, az érdeklét munkásköz állítása szerint, összejárt az a gyárvezetőséggel, amért az újjászervezett szocialista-pártból kizárták. Ezután a vidéken gyűjtött előfizetőköt soha meg nem jelent és meg nem jelenő lapok számára, ami miatt Nagyváradon le is tartóztatták. Azután egyszerre csak Budapestre bukkant fel, mint a néppárti krajoeros lapnak a munkatársa.

A pártkörökből. A néppárt gróf Zichy Aladár elnökleto alatt ma este folytatta tegnapi tanácskozását. A politikai helyzet megvitatása során az a vélemény formálódott ki, hogy gróf Tisza Istvánnak, Pitreich hadügyminiszternek és gróf Apponyi Albertnek mai nyilatkozatai arra készítetik a pártot, hogy tovább harcoljanak s követeljék a kormányelnöktől katonai programjának határozott precizozását. Az ujonomegajánlási javaslatot a néppárt nem szavazza meg s a párt álláspontjának kitejtésével Buzáth Ferencet bizták meg.

A Szederkényi-párt, melyet a hadügyminiszter újabb, magyarázó nyilatkozata sem elégtett ki, az obstrukciót folytatja.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán konfliktus.

Budapest, január 15.

Japán nem tárt. Egy tapodtat sem. Hiába-való volt az orosz diplomaták minden ügyeskedése. Hatástalanul puftant el az utolsó jegyzék sok kedveskedő frázisa: a japánok a mosolyra mosolylyal, a frázisa frázissal feleltek, de a lényegyet illetőleg vastag, kellemetlen hangon jelentették ki, hogy Manduriára vonatkozó jogaikhoz körmszakadtáig ragaszkodnak. Ma már egy Reuter-távirat ezt hivatalosan is jelenti, feltűnően hangsúlyozván, hogy Japán engedékenységé abban merül ki, hogy nem kívánja Manduria kiürítését, de minden mában ugyanaz az álláspontja, mint amelyet az első jegyzékben kifejtett. Követeli tehát — amit mi már tegnap is jelezünk — hogy Oroszország Khina integritására vonatkozó önként tett ígértét tartsa meg Manduriában is és követeli, hogy Manduriában bárhol letelepedhessenek kereskedők.

Erre a világos és határozott beszédre nem lehet többé kitérésekkel és udvariassági floszkulussal felelni. Oroszország érzi helyzetének kellemetlen voltát és egy ma érkezett pétervári jelentésben megdöbbenően nyilatkozik meg elkeseredettségé. Ez a jelentés az orosz kormány álláspontját a következőkben körvonalazza: Manduria megnyitása az orosz kereskedelmi politika teljes bukását jelentené. Oroszország ugyanis óriási anyagi és véráldozatok árán megépítette a manduriai vasutat, több virágzó várost alapított és éppen most azon fáradozik, hogy ott magas nivón álló közigazgatást teremtsen. Természetes, hogy mindezt elsősorban a maga keletázsiai helyzetének megerősítésére teszi. Teszi azért, hogy az új tartomány kincseit kiaknázhassa, hogy a Csendes-óceánon jó kikötőket szeressen és végre azért, hogy iparácán új kiveteli területet biztosítson. De mindez csak úgy lehetséges, ha az új tartomány része az orosz vámtérletnek. Mihelyest ezen területen rest ütnek, kárba vész a roppant sok anyagi és véráldozat, mert a hatalmas kulturált tömegesen csalná be az angolokt és japánokat, kik learatnák a fáradságos munka gyümölcsét. De ami még ennél is nagyobb csapás volna az orosz iparra és kereskedelemre, a manduriái és szibériái vasut idegen árut szállítana nemcsak a meghódított tartományba, hanem Szibériába is, úgy hogy Oroszországnak milliárdokra rugó befektetéséből az angolok és japánok húznák a legnagyobb hasznot. Ebbe pedig Oroszország sohasem nyugodhatik bele. De nemcsak, hogy nem nyugodhatik bele, hanem megakadályozására mindenre kész. Jelzett érdekeinek megvédéséért a legvéresebb háboru borzalmaitól sem riad vissza.

Ime az igazi orosz álláspont. Az, amelyből nem engedhet és melynek szilárdságával szemben nem érvényesülhet a cárnak ugynevezett békés hangulata. A hangulat kód, mely a maga lágy tömegével hiába próbálja helyéről elmozdatni az anyagi érdekek köszikláját. Ez a hangulat csak akkor érvényesülhetne, ha Japán részről is hangulattal kerülne szembe. De ott is roppant anyagi és erkölcsi érdekek torlódnak eléje. Olyan érdekek, melyekről Japán semmi szín alatt sem hajlandó lemondani. Ezt bizonyítják a ma érkezett táviratok mind. Így a washingtoni japán követ hivatalosan értesítette Hay külügyi államtitkárt, hogy a legújabb japán jegyzék a legutóbbi orosz jegyzék legfontosabb pontjait visszautasítja és semmi kilátás sincs arra, hogy Oroszország elfogadja a japán követeléseket. Ugyanilyen értelmű

jelentést kapott a londoni Times is Tokióból és Bonaparte Lajos orosz tábornok, aki Matild hercegnő temetésére Párisba utazott és most is ott tartózkodik, egy újságrónak azt mondotta, hogy a háboru minden pillanatban kiüthet és eddig is csak a cár békeszeretete akadályozta meg a nyílt viszály kitérését. A Hay amerikai külügyi államtitkár nevével kapcsolatos hírt megerősíti egy másik washingtoni távirat is, melyet a londoni Daily Telegraph kapott és mely szerint Hay a japán követelt felvitatott hosszabb tanácskozásból azt a meggyőződést szerezte, hogy semmi kilátás sincs a háboru megakadályozására.

Valóban nincs — és csak kómikusan hathat a helyzet ismerőjére, ha a békére való kilátást olyan hírekket igyekeznek támogatni, hogy a cár az újévi fogadtatás alkalmával nagyon békés hangulataban volt és többször hangsúlyozta, hogy mindent elkövet a béke fenntartására. A háboru vagy béke kérdésének szálai nem az ő kezében futnak immáron össze, hanem a japánokéban. Sőt nem is egészen a japánokéban, hanem abban a kézben, melylyel a viszonyok kérelhetetlensége uszítja egymásra a két hatalmat. Így hát most már azok a hírek érdeklők a legnagyobb figyelmet, melyek a hadikészülődésekre vonatkozólag adnak felvilágosítást. De sajna, a szigorú cenzura következtében, éppen ezek érkeznek a legtrikábban. A maik mindössze annyit jelentenek, hogy Odeszából két orosz szállítóhajó indult el Kelet-Ázsziába katonasággal és háboruanyagyal, továbbá, hogy a porta elutasította Oroszországnak azt a sürgős kérését, hogy a fekete-tengeri hadsereg a Bosporuson és a Dardanellákon átvonulhasson. Jellemző a helyzetre az a szűzűli jelentés is, hogy egy francia hadihajó száz tengerészt és két árgut szállított a partra a francia követség megoltalmazására.

Nem lehetetlen, hogy éppen Szjüülben a koreai király székhelyén fog az a szikra kipattanni, mely rövid idő alatt egész Kelet-Ázsziát lángba fogja borítani és melynek vörös feneje Európa nagy részét is nyugtalansággal és aggodalommal fogja eltölteni.

London, január 15.

A Daily Expressnek jelenti Pétervárról: A Khina és az Egyesült-Államok között létrejött kereskedelmi szerződés az itteni köröket a legnagyobb aggodalommal tölti el. Minthogy ezáltal megnyílik Áltudán a nemzetközi kereskedelemnek és valamennyi állam hasonló jogokat követelhet Manduországnban, mint az Egyesült-Államok, azért, ami még megmarad, nem is érdemes háborut viselni. Oroszország különösen a pekingi orosz követ ellen van elkeseredve, akinek meg kellett volna akadályoznia a kereskedelmi szerződés megkötését.

London, január 15.

Szjüülből táviratozzák, hogy a katonaság követeli az idegenek lementárlását. Az amerikai követ elrendelte, hogy nők és gyermekek ne menjenek az utcára. A francia követ rá akarja venni a császárt, hogy vonuljon vissza a követségre. A hangulat nagyon izgatott s a legesekélyebb alkalom a háboru kitérésére vezet.

London, január 15.

A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról, a Miklós cárnál tegnap történt újévi fogadtatásról. A cár minden diplomatát megszólított, egyesekkel hosszasan beszélgetett. Különös érdeklődést keltett, hogy a cár közeledett Kurino japán követhoz és különösen szívesen szavakkal szólította meg. A cár hangsúlyozta, hogy mily nagy súlyt fektet a Japánnal való szomszédos viszonyra, nemcsak a jelenre, hanem a jövőre nézve is. Kifejezést adott ama megrendíthetlen reményének, hogy mindkét nemzetre nézve kielőgítő megérthetés lesz elérhető. A japán követet a cár szavai mélyen megindították. Ezután a cár megszólította Mac Cormick amerikai követet és a következőket mondta neki:

— Oroszország nem kifogásolhatja a rövid idő előtt megkötött khinai-amerikai szerződést és nem akadályozhatja Amerikának manduországi jogait és érdekeit.

A cár hangsúlyozta ama kívánságát, hogy az Egyesült-Államok és Oroszország között benső, szíves viszony álljon fenn, mint ahogy számos éven át volt, és határozottan tagadása vonta, hogy Oroszország hajlandó volna az amerikai kereskedelem fejlődését megakasztani. Alexandra cárnő állapota után való érdeklődésre azt válaszolta a cár, hogy neje gyűgyül és nem kell aggodni miatta. A diplomáciai kar tagjai felé fordulva azt mondta a cár: — Óhajtom és mindent megteszek, ami hatalmamban áll, arra nézve, hogy a békét a távol Keleten fenntartsam.

London, január 15.

A Reuter-ügynökség jelenti Pétervárról: Japánnak az utolsó orosz közlésre adott felelete, melyet már átadtak a tokiói orosz követnek. Urino helybeli követ által második példányban fog átadni gróf Lamsdorff orosz külügyminiszternek.

Berlin, január 15.

Itteni illetékes helyen nem adnak hitelt a Reuter-ügynökség jelentésének, hogy az orosz választ Tokióban nem tartják kielégítőnek és a legrosszabbra is el vannak készülve.

HIREK

Tisza István Pitreich fölött.

Barátaim, b-pestiek, földieim,
Figyeljétek rám!
Dicsérni jöttem Pitreichot, nem temetni.
A rossz, mit ember mond, túléli őt,
A jót, higgyétek, bánja a fene!
Ez legyen Pitreich sorsa is. A nemes
Koeber mondá, hogy Pitreich jól beszélt most;
Ha ez való, dicsérem kell csak őt.
S most Koeber engedvén s a többiek
(S Pitreich derék, becületes férfiú)
Jövk beszélni nagy Pitreich fölött.
Barátom ő, hozzám hű és igaz
Es nemzetségünk szörnyen kedveli!
Chlopyba ő sok eszméket hozott;
Céljai a közkinostárt nyomoríták...
Ez ellenség vágyát jellemzi-e?
Bakánk ha hajdul, Pitreich sir vele;
Az ellenségnek nem ilyen szolid
Anyagból kéne szerkesztetve lenni...
De Ugron mondja, hogy hazánkra tört
S Ugron derék, becses egy férfi!...
Látások-e Chlopy nagy ünnepén,
Háromszor nyujtam a jobbamat neki
S ő visszatolta... És ez nagyravágás?
De Bartha mondja, hogy hazánkra tört,
S bizonynyal ő derék egy férfi...
Nem szölok én, hogy Pitreichnek beszédét
Cáfoljam; azt mondom csak, amit tudok...
Jó katona, igaz, hű generális
S mint kedveli néptörzsünk... S van miért!
Vad állatokba szöktél, oh ítélet
S az ember ész nélkül marad! Türelmet!
Pitreichhal szívem most együtt dobog,
Ő buzgó hadfi, bátor generális,
A magyarok legjobb barátja ő!

P.

Budapest, január 15.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-ikén új előzetes nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetes ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Munkások a miniszterelnöknél. Öven tagból álló kőművesmunkás-küldöttség járt ma a miniszterelnöknél. Almásy József építőmester arra kérte a miniszterelnököt, hogy a kőművesmunkások újpesti együletének alapszabályait hagyja jóvá, mert azok már egy esztendője hevernek elintézetlenül a miniszterelnökben. A miniszterelnök válaszában kiemelte, hogy a szervezkedett munkások iránt a legjobb indulatot viseltek s az alapszabályok jóváhagyása tekintetében intézkedni fog.

— Pápai kitérítés. X. Pius pápa Brunner Matrona apációnőket a betegápolás körül szerzett érdemei elismerésül a *Pro Ecclesia et Pontifice* rendjelle tüntette ki. A rendjelet dr. Kuhl Médárd püspök szép beszéd kíséretében tüzte a kitérített főnöknő mellé.

— Raktori díszbéd. Az évente szokásos rektori díszbédet most tartotta meg dr. Heinrich Gusztáv eszeli rektor. A díszbédén az egyetemi tanács tagjain kívül résztvettek Berzevics miniszter, Zeilinszky államtitár, Molnár Viktor miniszteri tanácsos, Tóth Lajos és Gopcsa László közoktatási miniszteri osztálytanácsosok.

— A rádium a Quirinálban. Rómából jelentik, hogy az olasz királyi pár tagnap *Bargot* angol vegyész fogadta, aki bemutatata nekik a rádiumot. *Bargot* hosszabb előadásban magyarázta az új elemmel végzett kísérletek eddigi eredményét és a királyné kérésére több kísérletet is végzett a rádiummal.

— Farsangi hangulat. A Quartier Latin fiatalágának rendes farsangi trükkje, hogy a nagy farsangi mámorban kifogja az utcába kerülő ismert szépségeknek és híres színésznőknek lovat, s a kocsival végig száguldoz Páris utcáin. Így rója le bálmulatának adóját, s így sikerül a fiatalágának némi intímabb nexusba jutni az egész éven át távolról csodált és bálványozott nővel. A kocsios már nagyon jól ismeri e vidám szokást, sőt annyira nem lepi, vagy nem hatja meg a dolog, hogy nyugodtan sörözget, amíg a jókedvű fiatalág visszacepeli a kocsit és annak drága tartalmát. Egy kis magyar faluban, *Bogdásán* akadt párja ennek a párisi tréfának. A bogdásai vízör farsangi mulatságot rendezett. A falu legénysege azonban valami különös, valami igazán farsangi mókával akarta emlékeztetessé tenni ezt a mulatságot. Végre elhatározták, hogy a meghívott nőket legényektől vont szánon viszik a bálba. Nagyszerű legényfogatot állítottak össze erős legényekből, felenszögözték, pántlikákkal és tarka kendőkkel telegaggatták őket s vidám harmónikaszó mellett vágattak végig a városon. Érdekes találkozás a nő lába elé rakott hódotat módjában Páris raffinált fiáé és az egyszerű magyar legényé. De kedves és poétikus a maga tiszta őszinteségében, legalább is annyira, mint a Nizza tündéres virágkorzója, melyben a világ legszebb asszonyaira hull a virágos, a konfettizápor, az ezer meg ezer tarka szerpentin, s melyben oly sokszor ragyogott — persze nagyon régen — a fiatal angol királynőnek, Viktoriának szépsége...

— Rudolf trónörökös és Kossuth Lajos. Rimely Károlynak, a napokban elhunyt besztercebányai püspöknek följegyzései között tömördek érdekes vonatkozás van Rudolf trónörökösre, akit tudvalevőleg az ősz egyházejedelem oktatóit magyar szóra. Egyszer Rudolf trónörökös azzal a kijelentéssel lepte meg Rimelyt, hogy szeretné Kossuth Lajos történeti alakját megismerni. Rimely a király beleegyezésével másnap odaadta a trónörökösnek Kossuth forradalom előtti elmondott beszédeit. A trónörökös nagy gyönyörűséggel olvasta a beszédeket, amelyek különböző retorikai formáikkal ragadták el. Kinos zavarba jött aztán Rimely, mikor a trónörökös azt mondta, hogy nagyon szerelné Kossuth Lajos későbbi beszédeit olvasni. A király e kívánság hallatára csak annyit jegyzett meg, jobba, ha tisztán látja Rudolf a dolgokat, adják hát bátran oda neki a Kossuth forradalmi szerepléséről szóló könyveket. A trónörökös megkapta a könyveket. Mikor aztán az első kötetben észrevette, hogy a dinasztia ellen irányulnak a beszédek, szó nélkül félretette azokat. És nem is kérte a folytatását a beszédeknek.

— Választások az egyetemi körben. Förster Lajosnak, az egyetemi kör elnökének mandátuma a térvégével lejárt. A választást a beiratások befejezése után ejtik meg. Az elnöki tisztségre újból Förster Lajost jelölik.

— Hordozható arénák. Érdekes memorandumot nyújtott ma át Berzevics Albert kultuszminiszternek dr. Bogdár Mátyás budapesti ügyvéd. Memorandumában dr. Bogdár kifejti, hogy a népek a korosmai mulatozástól való elszakítására föltötte először lenne a hordozható arénák behozatala, amelyekben nemzeti regéket, népies, magyar operaszíndarabokat, történeti jeleneteket, nemzeti lovasjátékokat és régi magyar táncokat mutatnának be. Az aréna előadásait népies birkózással, céllövő versenyyel, koncerttel stb. lehetne egybekapcsolni, amelyek mind nemesitené a nép szórakozásait. A kultuszminiszter meleg érdeklődéssel fogadta a tervet és megígérte, hogy gondosan át tanulmányozza.

— Iskolatársak szövetsége. A VIII. kerületi Práter-utcai polgári leányiskola és női kereskedelmi tanfolyam volt növendékei szövetséget alakítanak. Az alakuló közgyűlés január 17-én, vasárnap délután 1 óra a polgári leányiskola helyiségében, (Práter-utca 26. II. 16.)

— Leányegyesületi zsúr. A Budapesti Leányegyesület 18-ikán, hét óra délután 5 órakor tartja az idei szombaton második hangversenyyel egybekötött társasösszejevetelét a Royal földszinti termében. Két korona belépődíjért minden vendégnek thesval is szolgálnak az érdekes programon felül. A zsúr szenzációnját a rendezőség titkolja ugyan, de máris kipattant a tükör érdekesség. A zsúrón fellép Halász Ilonka, aki Molnár Ferenc nagysikerű bohózatának címszerepét, a József ellenállhatatlan kedvességgel kreálta.

— Gróf Károlyi György napidíjjal. Gróf Károlyi György, a most megválasztott nagykárolyi képviselő tudvalevőleg írja volt Frank Boriskának, akinek a bíróság a házasság elváltatása után tartásdíjat ítél. Az ítéletnek azonban az elvált fél érvényét szerezni nem tudott, mert gróf Károlyi nem fizetett és a tartásdíjat behajtani nem lehetett. Frank Boriska most, hogy Károlyi képviselő lett, *leopoltaltatta* volt írje képviselő-díjat.

— Eremits gyilkosai. Ropant érdekes fordulatról ad hírt *nagybimbái* tudósítónk Eremits Pál országgyűlési képviselő meggyilkolása ügyében. A királyi ügyosztás a gyilkosok büjtogatási után *látat*, mert mind erősebb a gyanu, hogy a büntet mögött eddig ismeretlen büjtogatók rejtezködnek. A képviselő gyilkosai viselkedésében hirtelen fordulat állott be. Az idősebbik *Sibul* örülnek tetteti magát. Az orvosok szerint szimulálás esete forog fenn, ami természetesen tápot ad a gyilkosság nyomán támadt gyanunak.

— A kereskedelmi alkalmazottak az ipartörvényben. Hieronymy Károly kereskedelemügyi miniszter leiratott intézti a *Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületéhez*, amelyben az egyesület sürgető felterjesztésére arról értesíti, hogy a kereskedelmi alkalmazottak erkölcsi és anyagi helyzetének lehető javítása és mindenekfelett szolgálati viszonyainak rendezése különös gondoskodásának tárgya és igyekezni fog azt a lehető legrövidebb idő alatt azt megoldani. Est pedig nem külön, hanem egységes ipartörvényben véli rendezendőnek. Az ipartörvény revíziójának most folyó munkálataiban gondoskodik arról is, hogy a kereskedelmi és ipari alkalmazottaknak törvényes alapon nyugvó szakképviselői dolgában megfelelő megoldást találjon. A rokkantság és agkor esetére való kötelező biztosítás iránt szintén meger érdeklődéssel viseltek, de ennek megoldása iránt csak akkor kezdheti meg törvény előkészítési munkáját, ha a betegségyezésről szóló törvény módosításának és a munkásbalesetbiztosítás törvényhozási szabályozásának kérdése megoldva és ez intézmények hatása elbírálható lesz.

— Az ingyen-tej. Az ingyen-tej-intézmény áldásos működésének munkáideje immár beköszöntött. Naponta átlag 2500 gyermek élvezi jótéteményeit. Uj esztendő óta 36.260 adag tej került kiosztásra (3880 palaok Székely-tej oly csecsemők részére, akiknek anyjuk képtelen a szoptatásra), ezenfelül 24.850 zsemlyét fogyasztottak el az elmult két hét alatt. Beteg kisdetek a tejen kívül erősítő gyógyszereket és ásványvizet kapnak. Az iskolás gyermekek pedig reggelijüket és uzonnájukat költik el a helyiségben. Az intézmény valóban a jótétemények oly halmazával látja el a szegényeket, hogy méltó minden nemesszivi ember pártfogására.

— Zarándokok katasztrófája. A konstantinápolyi kikötőben történt hajóösszeütközésről borzalmas részleteket írnak. Hétszáz zarándok várta utra készen a két hajó indulását. Az egyik hajó, a *Nivernais* francia, a másik, a *Carica* orosz hajó volt. Az összeütközés pillanatában rémes reccsésége közepe dűntötte le az orosz hajó oldalába a *Nivernais* kéményét; a *Carica* orra hatalmas erővel nyomott be a *Nivernais* oldalába s két és fél méter hosszú léket szakított rajta. Az összeütközés ereje eltepte a *Carica* horgonyláncát s az egymásba furdott két hajót most lefelé tüzte az ár a sztabuli Szerail-ocsuc felé. A *Nivernais* gózsipja folytonosan vészfütyöket hallatott, mire számos vontató hajó, vitorlás és evezős csónak sietett a szintérre, hogy segélyt nyujtson. Midőn az összeütközésnél a *Nivernais* kéménye a fedélzetre zuhant és több embert maga alá temetett, a tűzhelyről szikraeső és láng csapott elő, ami a zarándokok tömege között óriási pánikot idézett elő. A *Nivernais*ről százan meg százan kusztak a hajójuk oldalába nyomult idegen hajóra, miközben igen sokan belezuhtak a tengerbe. Körülbelül hatvan zarándok pedig abban a hitben, hogy a hajó a levegőbe repül, Allahnak ajánlva a lelkét, elszántan a *Bosporus* hajjai közé vetette magát, ahol a víz árja elragadta őket és ott veszték. Mialatt most a segítségül jött kisebb hajók azon fáradoztak, hogy a vízbe ugrott vagy esett embereket kimentessék, a gózbárkák és vontatóhajók kötetek segítségével nagynehezen el tudták választani a két szerencsétlenül járt hajót egymástól s a *Nivernais*-t, miután a még rajta levő utasokat megmentették, a partra vontatták. Az orosz hajót visszavitték a kikötőbe s ott leborgonyozták. A katasztrófa áldozatai iránt a szultán nagy részvétet tanúsított. Elküldte a szerencsétlenség színhelyére szárnysegédeit, akik felügyeltek arra, hogy a megmenekült zarándokok gondozásában részesüljenek.

— Farsang. A Sashör január 28-án, szombaton táncestet ad. A mulatság este kilenc órakor kezdődik.

— Az V. kerületi munkás kaszinó január 17-én táncoc egybekötött hangversenyt, február 1-én zárkörűi táncmulatságot rendez. — Budapesti Építő Iparosok január 23-án zárkörűi táncestet ad a Terevárosi kaszinóban. — A Budapesti Önkéntes Tüztöltő-Testület január 30-án a Terevárosi Kaszinóban zárkörűi táncmulatságot tart. Jegyek az önkéntes tüztöltő parancsnokságának irodájában (Kun-utcai lakánya) kaphatók. — A Budapesti Atletikai Klub február elején, hét óra bűjtést rendez a VI. kerületi kaszinó helyiségében (Andrássy-ut. 28. sz.) a táncot hangversenyyel előzi meg, melyben Bánó Irén és Kész Rózi is résztvesznek.

— Adakosás. W. J. jézseless 1. koronát kapunk ma az ingyen kenyérre s 1. koronát az ingyen tejsre. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk.

— Házasság. Ribári D. Dániel, a *Főudvar* vezértitkára január 17-ikén déli tizenkét órakor vezeti oltárhoz a dohány-utcai zsidótemplomban budai *Goldberger* Mariska kisasszonyt, budai *Goldberger* Albert leányát.

— **Lujza kőburgi hercegnő egy hangversenyen.** Drezdából jelentik, hogy Lujza kőburgi hercegnő ma este megjelent egy ottani nagyobb szabású hangversenyen. A hercegnőt Pier-son titkos tanácsos, annak a gyógyintézetnek igazgatótulajdonosa kísérte el, ahol őt ápólják. A közönség rokonszenvesen üdvözölte a hercegnőt és általában konstataálta, hogy a hercegnő kitűnő színben van s nem látszik meg rajta a kiállott lelki gyötrelmek sulya.

— **Sikkasztó bécsi bankár.** Bécsből jelentik: Nagy szenzációt kelt a Körner Ágost-féle bankház bukása. A cég a legfröbbiek egyike volt s nagy bizalomban részesült. A rendörség arról értesült, hogy Körner elikkasztotta a nála lévő letéteket, emélfogva ma reggel letartóztatta. A passzívák egyelőre négysszáz ezer koronát tesznek. Körner ellen ma reggel adták ki a letartóztatási rendeletet, mert télv volt, hogy megszököl. A vizsgálat kiderítette, hogy Körner szabálytalanul vezette üzleti könyveit és már régen csödtöt kellett volna mondania. A letartóztatott bankár néhány nap előtt tízezer koronát csalt ki kancóköppön egy hivatalnoktól, akinek azt ígérte, hogy állást fog neki szerezni a hitelintézetnél. Két bankot, egy bécsit és egy budapestit is megkérőszított tit-tízezer korona erejéig oly módon, hogy értékpapírokat veit bizományba és elzálogosította azokat. Körner kedvelt tagja volt az osztrák keresztény-szocialista pártnak s egyre azt remélte, hogy pártfeleinek segítségével rendezheti majd kötelezettségeit.

— **Halálozás.** Freund Dezső, a Phoenix biztosító-társaság magyarországi vezérigazgatója ma délután 2 1/2 órákor hosszabb betegség után meghalt. Huszonkét évi állott a társaság élén negyven éven át működött a biztosítási ügy terén, sok érdemet szerezve ez intézmény fejlődése körül. Negyvenévi működésének jubileumát három hóval ezelőtt ülték meg tisztviselőiársulán, nagyszámu tisztelői és barátai. Nemesak szak-körökben, hanem művészi és írói körökben is általános tiszteletnek és rokonszenynek örvendett. Temetése hétfőn délután lesz.

— **Weimarból táviratozzák:** Lassen Ede zeneszerző és főzeneigazgató hosszabb szenvedés után elhunyt.

— **Fodrászok versenye.** Érdekes verseny lesz január 21-ikén a régi lövőde distertermében. Ekkor tartja ugyanis országos borotváló-, hajvágó- és hajszűtő-versenyét a Budapesti Fodrászsegédék Önképző-köre. A verseny védője Geléri Mór, királyi tanácsos. A verseny sorrendje a következő: 1. Borotválás 6 perc alatt. 2. Hajvágás 10 perc alatt (Főfelé térsült hajnál 20 perc). 3. Ha sütés 10 perc alatt. A nevezés határideje január 20-ika s három korona bántópenzt kell letenni. A győztesek díja: nagy és kis ezüst-érem, bronzérem és diszoklevél. Verseny után táncmulatság lesz.

— **Megenyhült az idő.** Az idő tegnap este hirtelen megnyhült s a hőmérséklet ma délelőtt +4 fokra emelkedett. A Duna két partján a megállóit jég az éjszai enyhe eső következtében szétmállott s zajlásnak indult. A Duna külsőben nagyon alacsony, de ha az idő így marad, hamarosan nagyobb áradás várható.

— **A fekete golyó halottja.** Nyilvánosságra jutott a szerencsétlen Misik Kálmán egy második levele is. Ezt öngyilkossága előtt Barák Imre érsek-újvári tanárhoz intézte. Iszonyu leírása ez a kegyetlen valóságunk, hogy amerikai párbaj szegte meg fiatal életét. A rendörség széles keretben nyomon, hogy a büntetőbírósgé álláshatása Misik gyilkosát öt évtől tíz évig terjedő elállomgházzal sújtja büntetőtörvény-könyvünk az amerikai párbajt, ha ez a lovagias bar-bárság halálát okozta egyik félnek. Vajmi kétségbe azonban, hogy rákadhata-e arra a gonosz lélekre, aki egykori társát a halálba kergette. A Barák Imre tanárhoz intézett levél így hangzik:

Tekintetes Barák Imre tanár úrnak Helyben. Bocsásson meg, hogy ily terhes dolgot teljesítésére kérem, de nem ismerem senkit, ki jobbakarómmak tartanék, mint szeretett tanár urat, s tudva azt, hogy mindig jó szívvél viselteleit irántunk, de meg jó anyámkra is jobb, mint ha idegentől tudják meg, ez birt rá, hogy írkérem, hogy szegény, jó anyámmal közölje e rémitő hírt. Tettem oka amerikai párbaj. A történet rövid. Félteknység állítólagos sikereim miatt, öszzezdördülés. Ellenfelem a kis leányt jelenlétemben megsértette és bár nem szerettem, sőt még most sem szeretem, kénytelen voltam pótton ütni. Alkalmoszerű volt mindkettőnk ittás állapotja és ha nem akartam gyávánul föllünni, föszóltatása elől nem térhettem ki. A közvélekedés ok, hogy ő a csokrából nem kapott, én pedig, bár nem vágyódtam igen. Ezt nem tudta elviselni és mint a mellékelt levélből látszik, 1902 január 2-án, tébát két éve, hogy fölpofoztam. Mai tettem sok mindent megmagyaráz. Kérem, legyen szives még ma kimenni, szereteti anyámékat a végzetes csapása előkésztetni. Tegnap otthon voltam, mert a nélkül, hogy fölírk el-buozsuztam vo na, nem tudtam meghalni. Szegény jó

anyámék! Még tegnap menni mindent reméltek, amelyek arra szolgált, hogy valamit észre ne vegyenek és bár most ugysis tudni fogják, hogy hiru reménykedés volt, kérje ki nevében bocsánatukat. Már most egy hónapja, hogy otthon voltam, meg akartam tenni, de nem volt rá lelkem. Most itt a végső bátár. Végkivánságom, legyen szerény temelésem. Siromnál a cigány húzza el: Édes anyam is volt nékom és ha kimegyek a temető árkába, azután Szomorú fűz hervadt lombja és Beteg vagyok kezdeti nótáimat. Tegyek kezembe a nálam lévő papírzsálogot, szegfűt és száritott ibolyát. Egy közönséges levélkoszorura, amelyben tizenhárom fehér észi rózsá legyen, tegyenek sötétvörös szálogot e föllirással: Ne boruljon más a koporsómra, csak egy csokor ősz fűz rózsá. Pesten nem hagytam semmit, csak atyai örökségemmel fedezhető adósságot és méységes bántatot. Ne kutasásk pesi életem mikéntjét. Szeressék ezután is szerenősen énymémet. Ne bocsánjanak föl. Irántam való eddigi jóindulatukért és mostani kéresem teljesítéséért közönséget mondok, minden jót kívánok. Kedves Teri néni kezét csókolom, üdvözlő boldoglatan rokona Kálmán.

Hozzájárulózt megtegyék utolsó kívánságát s sirjánál a cigány hústa a szomorú nótákat. Csak a boncolás mellőzését nem engedte meg a hatóság. Ennek meg kellett történnie, hogy a hatóság földerithesse az öngyilkos halálának titkát.

— **Halál a pletykáért.** Drezdából táviratozzák, hogy Krohn főhadnagy, akinek felelősgét szárnyára vette a pletyka, eddig hét tűzértízzel vívott párbajt és valamennyi ellenfelét megsebesítette. Egy tüzfőhadnagyt meghalt a párbajban kapott seibeiben. A megcsalt főhadnagy felelősgé Weber titkos tanácsosnak leánya; két év előtt ment férjhez és két gyermek anyja. Weber titkos tanácsos a Sonnenstein-féle szanatórium igazgatója.

— **Örült a záloghasban.** Ma estefél egyk belvárosi zálogházba bealított egy uri külsejű ember s egy zálogcédulát mutatva elő, az ékszeréit kérte. Amint a zálogos előadta az ékszeréket, az illető felkapta azokat az asztalról és fizetés nélkül távozni akart. A zálogos megfogta és rendőrt hívott, aki az ismeretlen bevitte a főkapitányságra. Az illető itt a kihallgatásnál azt mondta, hogy ő báró Simoncsics Dezső és ha információkat akarnak róla szerezni, menjenek a gróf Karácsonyi-palotába, ahol ő jól ismerik. A rendörség kiküldött a Karácsonyi-palotába, onnan azonban az az értesítés jött, hogy báró Simoncsics Dezsőt nem ismerik. E közben az idegen olyan gyanusan viselkedett, hogy a rendőrvost hívták hozzá, aki megállapította, hogy veszedelm örlt. Kiderült az is, hogy az illető Simoncsics Dezső nagybecsereki gyógyszerész s a fővárosban már napok óta báró Simoncsics Dezső név alatt szerepelt mindenfelé a nyilvános helyeken. Bevittek a lipóimezei tébolydába.

— **A nagyváros rejtelmeiből.** Seidl Johanna, egy duszagzad berlini asztalos leánya pár hónappal ezelőtt egy fiatalemberrel eltűnt szülei lakásáról. Azóta semmi hírt nem kaptak róla hozzájárulózt. A napokban egy berlini mérnök járt Budapesten s egy rosszírú házban felismerte az eltűnt fiatal leányt. Felfedezéséről azonban értesítette szüleit, akik ma Budapestre érkeztek s a rendörség igénybevetélével hozzá-jutottak halottnak hitt leányukhoz. A szerencsétlen természet elmondta, hogy egy leánykereskedő háljóba jutott, az eszabította el s hozta Budapestre. A rendörség a leánykereskedő ellen megindította az eljárást.

— **Robbanás a Heidelberg-gyárban.** Ma hajnalban veszedelmes robbanás történt a Soroksári-ut 52-ik szám alatt lévő Heidelberg-féle vegyészeti gyárban. Ugyanabban a helyiségben történt a robbanás, ahol kéttévél ezelőtt már nagyobb tűz pusztított; a benzol-desztilláló helyiségben. Reggel 5 órákor támadt a robbanás tulbevités következtében. A benzoligázok meggyuladtak, a menyezet átégett s a tűz belekapott az első emeleten lévő láda-raktárba. A veszedelem nagy volt, mert a desztilláló helyiség körül robbanó anyagokkal telt kazánok és tartályok vannak elhelyezve. A tüzlőtség nagy kértáltséggel vonult ki. Elsőnek érkezett meg a IX. kerületi és központi tűzörség, majd utánuk következtek a VII., VIII. kerületi örségek és az önkéntes tüzlőtség. A tüzet egy óra leforgása alatt lokalizálták, de az oltási munka atok reggeli 9 óráig eltartottak. Emberéletben nem esett kár. A tulajdonos kára 8—10.000 korona. — A Külső-Soroksári-uton lévő jegyvergyár gőzejlesztőjében is történt ma robbanás, amely a helyiséget felgyújtotta. A veszedelemhez kivonult a VII., VIII. és IX. kerületi tűzörség Breuer Szilárd segédtiszt vezetésével s háromnegyedóra alatt lokalizálta a tüzet.

— **Művészetet a Fészekben.** A Fészek január 19-én művészetét rendez kertész-utcai helyiségében. A hangversenyen K. Durigó Ilona, Szamosi Elza, Varsányi Irén, Hegedűs Gyula, Popper David, Sándy Árpád, Vendrey Ferenc és Vécsey Géza működnek közre.

— **A Hungária balesete.** Triesztből táviratozzák: A magyar-horvát tengerhajózási társaság Hungária nevű gőzöset, amely tegnap Salborenél tennakadt, ma az Audac nevű állami hajó szabaddá tette a nélkül, hogy kár esett volna benne és 11 órákor délelőtt Trieszthe érkezett. A 40 utast, kik a hajón voltak, a Tieto Trieszthe hozta.

— **A múzjáról.** A Magyarországi Könyveskedő-segédék Egyesülete január 16-án saját helyiségében (Magyar-utca 3.) fölülvasó-estét rendez. Az estén Barta Arur tart előleviszt a műzjáról.

— **Nihilista a luxusvonaton.** Az ostendei luxusvonaton, mint egy távirat jelenti, rendkívüli körülmények között fogták el az oroszországi nihilisták egy emberét. Egy ü és alatt bukkantak rá, ahova oda volt kötözve. A rendörségen azt vallotta, hogy ilyen módon már kétszer utazott Oroszországba és nihilista iratokat csempészett oda.

— **Dadogók gyógytanfolyama.** A dadogók és egyéb beszédhibások állami gyógytanfolyamán s hó 18-án kezdődik az új tanfolyam. Jelentkezhetni mártól fogva 18-ig naponta délelőtt 11—12 között, VIII., Mosonyi-utca 8. szám alatt.

— **Elhalasztott sorjáték.** A Borséken építendő római katoohikus templom javára engedélyezett sorsjátékot augusztus 20-ára halasztották.

— **Fővárosi Orfeum.** Mariot, az Orfeum kedvelt komikusa hosszabb betegsége után szombattól kezdve újra föllep a Vénusz operettben. A januári műsor, amely 16-ikán már több új attrakcióval gyarapodik, nagy vonzerőt gyakorol az orfeum közönségére.

(x) **Étvágytalanság.** rossz emésztés ellen páratlan a Brady-féle Máriaczelli gyomorcsépepek. Üvegeje 80 fillér a gyógytárakban.

Nizzában.

Soha életemben ilyen boldog karácsonyt nem ünnepelem meg, mint az idén Nizzában.

Meleg napsugártól, még melegebb szeretettől körül sugározza, ocsádom körében töltöttem ez örömarasztó ünnepet.

Nem lakom büzs penzióban, hanem egy előkelő palotában, melynek egész emeletét bérelem. Az a nőm választotta ki gondos utánjárás mellett a város legdiszesebb pontján, a Promenade des Anglais mentén, a tengerparcon. Kényelmes othon kívánt nekem teremteni, ahol testem-lelkem megújulhat It mindent megtalálók, ami az uri komforthoz kívánatos.

Itthon tartunk konyhát, olyant, mint odabaza. Elhozunk magunkkal az othoni szakácsnékat, szobaleányunkat, régi eselödeket; s minthogy azok csak magyarul értenek, a feleségem vásárolja be az ételmi szereket a piacon és boltokban, kikeresve a legjobbat és legolcsóbbat. A konyha is az ő gondja; kedvenc ételimeit ő és nővérei készítik. Iyentormán elérjük azt, hogy nizzai háztartásunk nem kerül többe, mint az othoni. Ez csodával határos, de szentígaz.

En rendkívül jól érzem magamat: egészséggem nagyon jó, kedélyem emelkedett. Új és régi ismerőseim azt kérkik tőlem, mitől olyan piros az arcom? — Azt a szerk nem árulják a patikában; annak a neve „családi boldogság”. Aki ezt a varázslatot ve-em érezteti, annak a neve „csodaleleség”.

Soha tökéletesebb nő a teremő nem alkotott, mint az én szeretett Bellám, aki az én kedvemért lemondott a világ minden örömeiről, aki fialságának virágait letépte, hogy azokkal az én életümmel leidszítse. Ellenségeimnek egyedül ő áll az útjában. De azok itt ez ég a'tt ninesnek. Aki új vagy régbib ismerős, az mind jóbarát, jóbarátám s azok mind a nizzai társaság sommitásából kerültek össze: híres emberek, diplomáták szellemi és születesi arisztokraták, bankárok és családaiak, akik mind tárt karokkal fogadnak bennünket. német különösen kényeztetik, ki imádandó szépséget, jellemét csodálatos szellemességgel egyesíti, franciául oly szépen és annyi szellemmel beszél, hogy mindenkit elragad társalgásával; azt hiszik, francia nő.

Az ő lelkesült előadása után megszereti minden idegen Magyarországot s ígérk, hogy meglátogatják tavasszal, mikor mi is othon leszünk, Budapestet. Ilyen lelkes misszionáriusokat kellene mindenüvé küldeniük, mint az én nőm; az volna a praktikus módja az idegenforgalom megindításának.

En tébát nem titkolom el, hogy a nőmet szeretem, tisztelem, imádom s e tiszteletet megkövetelem az egész világtól; ami tőlem nem ridig hitvesi köteleleség; de egy szeretettől felmagasztalt szív valódi kultusza a maga védszenteit iránt.

En nem azt ismerem el onaládi boldogságnak, elrejtőzni vendéglők részödelü tornyába, elhagyva

“AGRARIA” magyar gépforgalmi és szabad osztrák-magyar államvasut-társaság resiczei mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége.

Megőnződök különös figyelmibe. Tiszta acélanagy saját hámorainkól. Előrhethetlen tégelyacélekefej. Pánélacéle-kormánylenoz. Magasított acélekefej. Porvédő kerékek Acél l) gorenálj. Csak kitűnőszűrt nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmese ismertelt és egyáltalán a talaj alap megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes fölviagszátást nyújt — és díjmentesen küldetik. Ekőgyártás terjedelmese-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnycim: „Agraria” Budapest.

boldokló, kedves gyermeket, kétségbeesett feleséget, tülos gyönyörök hajhászatával. Az én oszládi boldogságom követ engem, mint az árnyék s vezet, mint a oszilag.

Most, a karácsony estjén is együtt ünnepeltünk szeretett nőmmel s kedves családommal magunkban; — de nem mondhatom: „egyedül”. Ott voltak előtünk felhámozva az üdvözlő levelek és virágok, mikkel otthoni és itteni nagyszámú hűvek megtisztelték. (Vot küztük olyan is, melynek címe ez volt: à la belle dame de Budapest. A postás kitalálta, kinek szól: az utca és lakszám természetesen oda volt írva.)

En is kaplam egy remek kivitelű karácsonyi emléket mely igazi japáni művészettel készült tes'zin márványból s egy regényem alakját képezi, melynek értékét az hatványozza, hogy a feleségem ajándékozta azt nekem. Előttem áll az íróasztal omon, tekintetem rajta pihen meg. Ájtatos karácsonyi hangulatomban sorba élénkeltem a szoltárokat, amik gyermekkoromból maradtak meg emlékeimben. Bájós sógorom, Gizella remek zongorajátékával gyönyörködtetett bennünket, míg az izletes estebéd asztalhoz nem szőlított, amelyről nem hiányzott a hagyományos dícskalás, a karácsony attribútuma, sőt az eszményi paprikás szalonna, debreczeni kolbász és sonka sem, melyekkel otthoni jóbarátaink jókívánataikat jelképeleg tudatják velünk.

Ilyen volt az én karácsonyam Nizzában az idén. Szeret bennünket s együtt szeret mindünket minden jó ember. Nagyon rossz szív kell hozzá, hogy minket valaki gyűlöljön.

En minden este azzal az imádsággal hajtom fejemet álomra s azzal ébredek fel: „Adjon az én Istenem Atyám az én szeretett nőmnek, Belámnak s az én hazámnak, Magyarországnak boldog jövődöt!” Magának nem kérek semmit imámban, hisz már mindent megkaptam, mikor a jó Isten Bellámmal megajándékozott.

Bár őt tudnám megérdemelni.

Jóka! Mór.

Fülöp orleáni herceg válik.

Budapest, január 15.

Bécsi tudósítónk azt a feltűnő hírt jelenté telefonon, hogy Fülöp orleáni herceg, a francia trónkövetelő válik a feleségétől Maria Dorottya főhercegnőtől, aki tudvalevőleg József főherceg legidősebb gyermeke. Bécsi udvari körökben azt is beszélik, hogy a herceg dispensációt kért és kapott a pápától, hogy újra megházassodhassék. Az orleáni herceg ugyanis el akar venni egy osztrák arisztokrata leányt. A nyáron már a herceg maga sem titkolta tervét. Tudósítónk a herceg válási szándékáról a következőket jelenté:

Bécs, január 15.

Itteni udvari körökben már rég rebesgetik, hogy Fülöp orleáni herceg válni készül a feleségétől Maria Dorottya főhercegnőtől, akivel hatodféléve kelt egybe. De Ferenc József királynak sokszor sikerült kibékítenie egymással a meg-hasonlott házaspárt. Fáradozása azonban most hiábavalónak bizonyult.

A herceg Brüsszelbe hívta a francia royalisták vezérferfiat, közölte velük szándékát és azzal okolta meg elhatározását, hogy házassága gyermektelen és neki kötelessége arra gondolni, hogy a királyi trónra jogot tartó családnak magva ne szakadjon. Ezért szánta el magát a válásra, de mielőtt megtenné, tanácsot kér a royalisták vezéréitől. A pártvezérek teljes egyértelműséggel azt válaszolták a hercegnek, hogy a leghatározottabban helytelenítik tervét s tegyen le szándékáról. Ki tudja — mondották — vajjon második házasságából lesz-e gyermeke, de meg valósággal megdöbbentő hatást gyakorolna Franciaország katolikus lakosságára, amelyből a royalista párt hűveit toborozza, ha megtudja, hogy a herceg válni készül és másodsor is meg akar nősülni.

Eleinte úgy látszott, mintha royalista vezérek erélyes fellépése hatással volna a hercegre és meggondolna volna a dolgot. Most azonban a válást véglegesen elhatározta. Fülöp herceg a szentszékhöz fordult és házasságának érvénytelenítését kérte, nehogy a katolikus dogma szempontjából második házassága akadályokba ütközzék. Rómában azt hozta fel a herceg házasságának megsemmisítők okál, hogy szabad akarata korlátozva volt házassága megkötésekor, úgy kényszerítették rá, hogy frigyre lépjen Maria Dorottya főhercegnővel. Már volt eset rá, hogy fejedelmi házassá-

got érvénytelennek mondott a pápa; a szentszék semmisnek mondotta ki Hamilton hercegné kérésére a monacói herceggel kötött házasságát azon az alapon, hogy a hercegné azt vallotta, hogy kényszerítették a frigyre.

Ugyanezt remélte Fülöp herceg is s ha ez sikerült, akkor elveszi a legmagasabb osztrák arisztokráciának egy fiatal és bájos hölgytagját, akinek neve általánosan ósmert a császárvárosban s arról is nevezetes, hogy művésziesen hedegül. Kiszemelt hölgye a 24 éves, pozsonyi születésű Metternich-Wineburg Paulia hercegnő, akinek anyja Zichy-Ferraris Melanie grófnő.

Udvari körökben a leghatározottabban rosszalják és elítélik a herceg tervét. Beszélik, hogy a hercegné, aki nagyon komolyan fogja fel kötelességeit, nagyravágyó és erélyes asszony, nem egyszer rá akarta venni férjét, hogy tegyen le mulatók életmódjáról és ne fogja fel olyan platonikusan a trónpretendens hivatását. Fülöp hercegnek azonban a legkisebb gondja is nagyobb volt ennél. Egyre csak azon járt az esze, hogy mennél jobban mulasson; elve Le roi s'amuse, anélkül, hogy elegendő király lett volna, a hercegasszony szigorú kötelességtudása és figyelmeztetése pedig terhére voltak.

Fülöp herceg és Dorottya főhercegnő 1896. november 5-ikén keltek egybe Bécsben. Magyarországon csodálkozást keltett, hogy az esküvőt Bécsben tűzték ki, holott néhány évvel előbb a menyasszony huga, Margit főhercegnő a budavári Zsigmond-kápolnában esküdött Imre Taxis Albert herceggel. Egy nemrég elhunyt kedves kollegánknak, aki mindig szívesen látott vendége volt az alesuthi udvarnak, Klotild főhercegnő akkor ugy nyilatkozott:

— Elhíhetek neked, hogy szívesebben tartottuk volna az esküvőt Budapesten, ahol állandóan élünk és ahol mindenki oly nagyon szeret bennünket és fáj, hogy most idegenben kell férjhez adnunk leányunkat.

Jól sejtettek azok, akik az elhatározás okát abban látták, hogy a főhercegi szülők idegenkedtek a polgári házasságkötéstől. Fülöp herceg maga nem támasztott semmi nehézséget ez elhatározás elé, bár Párisban sokan kétségbevonták, hogy a trónkövetelő egyházi házassága érvényes Franciaországban is.

Magyarországban mindenkinek áldása kísérte az ifjú pár frigyét. A francia royalisták is lelkesedtek a házasságról, amely Európa legreggibb dinasztiájával köti össze Franciaország házáit. A főhercegnő renúnciációja után huszonöt francia hölgy jelent meg a Hofburgban, akik a menyasszonynak briliánsokkal kirakott és felül lilomba végződő kerek koronát nyújtottak át.

A főhercegnő mélyen meghatva így válaszolt:

— Szívvel köszönöm e gyönyörű ajándékot, amelylyel megleptek. Kérem az Istent, hogy a pompás koronát egy napon drága szeretett Fülöpöm fejére tehessem és férjem oldalán lehessen azon az emlékezetes napon.

A francia királyi körökben nagy lelkesedést váltott ki a magyar hercegnő e válasza, de a republikánus közvélemény bösz haragra gerjedt. Rochefort ezzel a címmel vezette be a magyar főhercegnő nyilatkozatát: *Egyik korona kergeti a másikat*. A francia sajtó elégtételt követelt a megsértett Franciaországnak és egész cáfólo-apparátus indult meg Budapestről és Bécsből, sőt Goluchowski csak egy diplomáciai jegyzékkel tudta lecsendesíteni a francia kormányt.

Egyébként a famózus koronának még egy története van. Amikor az ifjú pár dejeunerre hajtatott a Kőburg-palotába, kiesett belőle a legnagyobb briliáns. A főhercegnő mindjárt észrevette s meg is találták a nagyértékű drágakövet a kocsiában.

A szerencsés megtalálás után még nagyobb boldogságot jósoltak a magyar hercegnőnek. A bájos hercegnő azonban, aki tudvalevőleg kolostorba készült és csak Klementina hercegnő és édesanyja rábeszélésére állt el szándékától és férjhez ment a nála két évvel fiatalabb rokonához, Fülöp herceghez, nem volt sokáig boldog. Férje mindinkább visszatért régi legénykori szokásaihoz és életmódjához, ami a házaspár elhidegülésére vezetett. Az utóbbi években ritkán lehetett őket együtt látni és ez csak tápot adott annak a híresztelésnek, hogy elválnak egymástól.

Ma aztán egy bécsi lap egészen határozott formában írja, hogy a francia trónkövetelő házassága felbomlik és a magyar hercegnő végképp visszatér szüleihez.

A borbélyok versenyére.

Kik munkakörben mindig állnak,
Kik tudják tükát fejnek, állnak,
Kik haboznak és borotválnak,
Ugy hallom, most versenyre szállnak.
Eldönti ma/d e hősi verseny:
Mert ki előz meg, s mennyi perccel.
Dicsőségét e tünde óhnek,
Ó hadd dicsérje itt ez ének.

Terád szorn! a gróf, a báró,
Fehérlőtenyes jó Figaró;
Ki megszépítesz aggot, ifjat,
S segítesz haini báaiknak.
A te kezod haját varázsol
Akármilyen tr koponyából,
S nem láthatz olyan diákaroot,
Melyen nem konstátálnál bajszot.

Mily sikkal tartod a borotvát!
Szóval tartasz, amig borotválz,
Mert rossz időben, jó időben
Míró! beszélni akad bőven.
És végül azt kívánom itten,
Hogy sikerüljön jól a verseny,
Sokkal jobban, miként a versem!

— 2.

FŐVÁROS

(*) A színházvizsgáló-bizottság. A beügyminiszter által elrendelt színházvizsgáló-bizottság, mint már említettük, megalkant és tegnap tartotta első ülését Almdy Géza tanácsos elnöklése mellett. A bizottság elhatározta, hogy a jövőben eltér az eddigi szokástól és a színházakat évenként nem csak kétszer vizsgálja meg, hanem állandó felügyeletről és ellenőrzésről fog gondoskodni. Kimondotta továbbá a bizottság, hogy a színházak faalkatrészeinek és a díszleteknek impregnációját a szabályrendeletek szigorú betartásával hajtsák végre. Az ellenőrzés körébe bevonták az orfeumokat, a cirkusz és nagyobb mulatókat is. Végül a színházak megvizsgálására vonatkozó ismeretes beügyminiszteri rendeletet tárgyalják és abban állapodtak meg, hogy a színházvizsgálókat már szombaton délután megkezdik. Elsősorban a Nemzeti Színház tagjait megvizsgálják. A bizottság elhatározta még, hogy a színházakat oly gondosan és alaposan fogják megvizsgálni, mintha egy-egy új színház átvételéről lenne szó. Közbiztosan azt fogják vizsgálni, hogy a színház élet-és közbiztonsága a szabályrendelet intézkedéseim kívül a gyakorlati követeléseknek is megfelel-e. A bizottság vizsgálaton kívül Almdy Géza tanácsos mint a bizottság elnöke követeli a szabályrendeletben biztosított azt a jogt, hogy bármikor megjelenhetik a színházban és ellenőrizhetik, hogy a színház igazgatósága végrehajtsa-e az előrt utasításokat és szabályokat.

(*) A parlament megvesztegetési ellen. Tolnármege törvényhatósági bizottsága, arra való hivatkozással, hogy a parlament vesztegetések hűsét, gróf Szapáry Lászlót, a törvény alapján megbüntetni nem lehetett, felterjesztést intézett a törvényhozáshoz, kérve a büntető törvény novelláris módosítását oly értelemben, hogy a parlament tagjainak megvesztegetése a jövőben súlyos büntetésben részesüljön. E felterjesztés támogatását a fővárosától. A főváros jogüggyi bizottsága ma tárgyalta a kérelmet. Dr. Friedmann Bernát az átirat egyszerű tudomásulvételét javasolta, annál is inkább, mert a vesztegetési affér egy, évtizedek óta magában álló eset volt, egy exhaltit úriembernek szerencsétlen vállalkozása, amely — hála a magyar ember megközelíthetetlen politikai becsületének — nem sikerült. A bizottság az átiratot tudomásul vette.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Carrero Teresa és Sauer Emil. A zongoravirtuózok két előkelő neve szerepelt ma este egyidejűleg a fővárosi hangversenyterem műsorán.

Carrero Teresa, a zongorajáték ünnepelt hősnője néhány év óta elkerülte Budapestet, ahol művészeete annyira diadalt aratott. Most, hogy ismét hozzánk látogat a még mindig szép asszony, haján érdekesen csillog a dér, művészeete pedig talán még inkább lassúrdótt s klasszikus. B. zony vajmi kevés közönség gyűlekezett a Royal-terem koncertdobogója körül és nem oszda, hogy a családott művésznő kedvtelentül ült a zongora mellé. De csakhamar győzött Beethoven, akinek es-dur és cis-moll ikerszonóját felséges stíben tolmácsolta Carrero asszony. A d. gazdag programon Chopin des-dur prelűdjén és as-dur-etűdjén kívül a három polonézszel szerepelt,

Schumann pedig az örökzép o-dur ábránddal. Három Rabinstein-kompozíció után Paganini-Liszt: La campanella című művének előadásában ragyogtatta szédítőn bravuros technikáját a művész, akit az est folyamán lelkes ovációkban részesített a közönség.

Sauer Emil a Vigadó kistermőbe hívta leveit immáron a második Chopin-estélyre. Ezeknek az intím Chopin-koncerteknek egyre növekszik a közönsége, ami nem csoda, mert a művészt egyik leghivatottabb tolmácsolója az édeszavu költőnek. Engedelmet, hogy idézek, de a mondat íőlem való: Sauer Chopin Blaháné. (— ly.)

Vigaszínház. A Vigaszínházban jövő vasárnap, a hó 17-én kétszer adják a Jósit, Molnár Ferenc vidám bohózatát. Ugy délután, mint este Hegedűs Gyula, Góth Sándor, Tapolczai, Tanay, Szerémi, Vendrei, Nikó Lina, Varányi Irén, Kertész Ella és Halász Ilonka játszzák a főszerpeket. A Luluban, Bertolazi szimfóniában a hósnét Halmi Margit, a Vigaszínház új tagja fogja személyesíteni, társa Tanay Frigyes lesz. A drámban több humoros alak is van, ezek egyikét Hegedűs Gyula játszza.

Kamara-est. A Hnbay-Popper vonósnégyestársulat 4-ik krmara-estélye hétfőn, január 25-én lesz a Royal-száló termében. Igen érdekesnek ígérkezik Alexander Krzi földépe, ki Grieg-, Schubert-, Schumann- és Brahms-dalokat fog énekelni. Jegyek a Harmonia zeneműkereskedésben kaphatók.

— Az esztapnaps holnap, szombaton oly szereposztással kerül színe, hogy Bredda szerepét Szentmiklóssy Irén, Gillian szerepét pedig Balás O ga fogja játszani, a vasárnapi előadásban azonban ismét Kápolnay Irén, akinek egészségi állapota már jobbra fordult, veszi át Bredda nagy táncos szerepét. Káry Klára a darab valamennyi előadásában résztvesz és naponta zajos ováció tárgya. Az operett írást a közönség érdeklődése oly élénk, hogy a jövő hét műsorát is az esztapnaps tölti ki.

Jótekonny hangverseny. Az V. kerületi polgári leányiskola és női kereskedői tanfolyam volt iskolatársainak szövetkezete a Terézvárosi Kaszinó dísztermében a hó 19-ikén jótekonnyó hangversenyt rendez, amelynek ez a műsora:

Szavaltatta Balla Miklósól. Zongoraszmán, előadja Székely Arnold, Dalok, énekel Maleszky Bianka, az Operaház kiváló művésznője. Hegedűverseny, Köszegi Sándor. Közreműködnek még: Palyay Erzsébet, a Nemzeti Színház tagja szavaltattal, dr. Dalnok Viktor az Operaház. Szerény Zoltán a Vigaszínház tagja, továbbá Fries Rely és Medek Anna. Jegyek kaphatók Havas Gyulánál (Sziv-utca 80. sz.) és a leányiskolában (Váci-kört 58. sz.)

Íjtasági előadások a Népszínházban. A fővárosi közgyűlése és a belügyminiszter megengedték, hogy a Népszínházban is tartassanak íjtasági délutáni előadások, a így a jövő héten már megindul az a ciklus, melyben a fővárosi tanulóijűságnak bemutatják a Népszínház műsorának legkiválóbb darabjait. A ciklus főérdekesége az lesz, hogy Blaha Lujza az előadások majdnem mindegyikében részt fog venni és legjobb szerepét még egyszer, utóljára eljátszza. Így műsorra fognak kerülni: Szilágyi, Tóth Ede, Csoprogly, Gózi, Almássy, Borovik és más népszínműírók legkiválóbb darabjai, a az idei szezonból Béli Isor látványossága, a Bonaparte is. A ciklus a jövő hét esztűörökjén délután fél 8 órakor Csoprogly Ferenc kiváló népszínművével, a Páros bugyellárral kezdődik meg, amelyben Blaha Lujza fogja játszani Török bíróné klasszikus szerepét.

A Szép-szív társaság művészei. Jól sikerült művészeti rendezett a fővárosi Vigadóban a Szép-szív társaság. A program kiemelkedő száma: Essai Rozina énekelőadása volt. Gyönyörű hangja és pompás énektudása, amely Ábrányi asszony iskolájának minden erőnyét mutatja, viharos tapsokra ragadta a nagyszámú közönséget. Mellette igen szép sikere volt még Bondy Nellnek, aki Sámson és Delilahból énekelte egy részletet izléeses, temperamentumos előadással. Szépen szavalt Maróthy Margit asszony, a tetszett Várkonyi Béla zongorajátéka, a omolay Emma éneke és Eöri-Szabó Imre cimbalomjátéka. A hangverseny után reggelig tartó tánc következett.

A párisi. Hétfőn, a hónap 18-án Gondolat háromfelvonásos vigjátékát A párisit eleventik fel a Nemzeti Színházban. A vigjátékot 1900 május 1-én adták előljára. A darab főszerpeit Brihanzeant ezutal is Nádaj Ferenc, a szerep kreálója fogja játszani. ** Palyay at ferkára. A Budai Dalárda ez év december havában ünnepli fennállásának negyvenéves jubileumát. Ebből az alkalomból a dalárda kétszáz koronás pályázatot hirdet eredeti, műdal jellegű magyar stílusú férfikarra. A pályaműveknek terjedelmük szerint olyanoknak kell lenniök, hogy előadásuk ne tartson tovább hat percnél. Pályázatok május 1-ig nyújthatók be a dalárda elnökségéhez, (II. ker. Fő-utca 80.)

Vidéki színház. Hegyi Aranka, a Népszínház művésznője három estén át vendég szerepelt Győrben a Katalin, Vándorlegény és Cigánybáróban. A vendégművésznőt a győri közönség estánként nagy tapsal és virággal fogadta. A Cigánybáró előadása alkalmával egy kis parázs tüntetés is volt, mikor ugyanis Gábor diák, az ismeretes szavakat, hogy: Nygykegyelmességed feledni látszik, hogy itt magyar földön vagyunk és itt Bécs nem parancsol! — intézi Kemperóhoz, a közönség tüntető tapsban tört ki.

MŰVÉSZET

A Nemzeti Szalon választmánya ma Kammerer Ernő miniszteri tanácsos elnökelele alatt ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy dr. Róza Miklós, a Szalonnak négy év óta buzgó titkára, másirányú elfoglaltsága miatt lemondott állásáról s bár a választmány lemondását egyhangulag nem fogadta el, ő ismétellen kéri lementését. Indítványozta, adja meg a választmány a buzgó titkárnak a lementést s fejezze ki jegyzőkönyvi elismerését eddigi kiválóan értékes és hasznos szolgálatait. Gerő Ödön megtoldotta az indítványt azzal hogy Róza Miklós titkár távozását a közgyűlések is bejelentésük, hogy a közgyűlések is alkalmá legyen elismerését nyilvánítani a buzgó titkár iránt. Bruck Miksa testművész azzal kívánta az elismerést dokumentálni, hogy a választmány jelentsse ki, hogy dr. Róza Miklós a közgyűlésen választmányi tagjai sorába hivatalból jelölt. Az indítványokat egyhangulag fogadta el a választmány. Róza Miklós köszönetet mondott az igazgatóságának és választmányának a kitüntetésekért s ígérté, hogy minden erejével ezután is szívesen áll a Nemzeti Szalon szolgálatára.

Az Iparművészeti társulat nagy sorsjátékának nyereeménytárgyait holnapótt kezdve a társulat Üllői-úti bazárjában a közönség díjtalanul megtekintheti. Az 500 nyereemény közül mindegyik műbessű tárgy.

Ruskinról. A Műbarátok Köre ma délutáni összejövetelén Kriesch Aladár testművész előadta Ruskinról és az angol praerafaelistaokról szóló előadásának sorozatát. Az érdekes, vonzó előadást előkelő közönség hallgatta végig, köztük Berzevics Albert kultuszminiszter és gróf Csaky Albert, a főrendiház elnöke is.

Kiállítás a Nemzeti Szalonban. A Nemzeti Szalon nemzetközi kiállításának gazdag anyaga már megérkezett a fővárosba és a jövő héten hozzáfognak a képek elhelyezéséhez. A kiállítás január 24-én már megnyílik.

SPORT

Jégünnepek. A Budapesti Korcsolyázó-Egyesület február 2-ikán nagyszabású jelmezes jégünnepeket rendez a városi téli tavon, az újra felépült Vajda-Hunyadvár úton. A választmány az ünnepegy rendezését Márkus Jenő műkorcsolyázó bajnokot kérte fel, de résztvesznek a rendezésben Zsigmond Géza és Szentgyörgyi Imre igazgatók, Liedemann Frigyes titkár, Hononozy Geórg, Földváry Tibor, Meszlőri Ivádar, dr. Jovanovics Sebő, Palkovich Adótt, Markó Miklós, Török Sándor, Dező Artur, Urbán Sándor s még számosan az egyesület tagjai közül. Az ünnepeket a jelmezes részvevők egy némajátékot adnak elő, amelynek címe a Jégkirály trónjoglaldása.

A Budapesti Torna-Egyesület február 2-ikán korcsolyaversenyt rendez a szónaéri jégpályán. A verseny délelőtt tízór kezdődik és délután háromkor folytatódik. Nevezési határdó január 29, esti 7 óra.

Nyitlér.

Háztulajdonosok és épületgondnokok figyelmébe!

Háztulajdonos szavatossággal tartoznak azon balesetekre, amelyek házában vagy a ház előtt azáltal következnek be, hogy a kapuajt, a lépcsők, folyosók nem kellőg vannak világítva vagy lépcsőjárta, hogy a pingvontalok és létrák minemnek kellőg elszívottak, lélelőg elszára, hogy a fentrőljégek (H) szabályalanul nem működnek vagy kezeletlenek, hogy meglátott helyeken korlátok hiányoznak vagy rosszak, hogy a szükséges tüstítőszerkek hiányoznak vagy rosszak működnek, hogy a járda izagos és nedves időben minem kellőg behintre, hogy tetőrdő, parkányrdő, aliházakörnyrdő egyes darabok lenhathak, stb. stb. A legfontosabb háztulajdonos sem kerülheti el, hogy a törvények és rendeletek által megállapított kötelességeit valóban teljesítse ellen akár is, akár bármely körzék — mulasztás vagy gondatlanság által ne vétten.

A fentebb leírt szavatossági biztosítást kértel, ami által minden hasonló esetben a biztosító társaság viseli az anyagi felelősséget.

A Hannelmi Biztosító Társaság Magyarországi Vezérképviselője (VI. Gyár-utca 7.) rendelkezni jutványon feltételek mellett közi ilyen biztosításokat. (Telefonszám 23—23.)

Ideal IRÓGÉP
azonnal és állandóan látható írással! Prospektust és írásmintát küldenek!
Schott H. és Donnath Budapest, VII. Erzsébet-körút 1. Telefon 69-45.

Med. univ. Dr. Kormos Viktor fogorvos lakik: V. Nádor-utca 14. sz.

Az e rovát alótt közlölteknek sem tartalmért, sem alakjért nem felelős a szerkesztőség.

TÖRVÉNYSZÉK

A Sumei sajtópör Fésott. Pécéről táviratozók: A Sumei politikai sajtóperben a tábla ma délelőtt hirdette ki az ítéletet, amely szerint a törvényező ék felmentő ítéletét helybenbágyta. Balogh Károly tanácselnök alapos indokolásban konstátálta, hogy Hegyi Jenő és Barabás Albert joggal tekintettek dr. Kyscher Nándor a baza és a nemzetellenes izgatások értelmi szerzőjének és a cikkek megírása nemcsak joguk, de kötelességük is volt.

Molnár kanonok sajtópanasz. A Népszavának Molnár kanonokról szóló közleményeit, amelyekért tegnap ítélték el a lap két munkatársát, átvette a Magyar Szó is. Ezért a cikket Zsolos László hirlapíró valalt felelősséget. A mai tárgyaláson azonban kijelentette, hogy sajnálja, amiért a Népszavának a közleményét átvette, annak szerzőjével nem azonosítja magát s a közleménybe í állításokat bizonyítani nem tudja. A főmagánvádló képviselője, dr. Zboray Miklós, valamint Molnár kanonok is a nyilatkozat következtében a panaszt visszavonta, mire a törvényszék az eljárást megszüntette.

Bernardá nővér. A budapesti büntető járásbírósnágnál Baló bíró tegnap tárgya az a rágalmazási panasz, amelyet a közkegyi Szent-Domonkos-rendi apácák fejedelmesszonya Herzl Vincencia Mária adott be Lakányi Dezső, továbbá Mühlleit Mária volt apácá és Kummer Ferenc volt zárdai kertész ellen, akik a múlt évi március 29-án a szociáldemokraták négyülésén azt állították a közkegyi apácázárdáról, hogy Mühlleit Mária, aki mint Bernardá nővér tagja volt a szerzetnek, éhezették, halálra akarták kínozni, csak azért, hogy megkaphassák örökségét. A tárgyaláson a vádlottak védője viszonylaton emelt a zárdá ellen, de a vizsgvádat a bíró elutasította. A tárgyalás — az idő előrehaladottsága miatt február 10-én folytatják.

TÁVIRATOK

Pitreich helyreigazítása.

Bécs, január 15.

Pitreich közös hadügyminiszter ma újra nyilatkozott a katonai kérdésben az osztrák delegáció kötségszűtési bizottságában. Röviden beszélt, mert csak ki akarta korrigálni utolsó nagy beszédét, amely Magyarországon méltán megütközést keltett.

Az ülés elején dr. Stransky delegátus szólalt fel. Kijelentette, hogy a hadügyminiszternek az ezrednyelvre vonatkozó tükos rendeletéből az világlik ki, hogy a hadügyi igazgatás első alkalommal lépett az egyedül helyes utra, hogy megvédje a hadsereget a nemzetiségek részéről való támadások és szeparatizmus törekvések ellen. E rendelet követésével sokkal erélyesebben lehet küzdeni a szétbuzó törekvések ellen, mint az állami alaptörvény nyel. Azok, kik a korona előjogait ez ügyben magásra tartják, azt csak azért teszik, mert így még jobban hozzá akarnak járlni az állam részleges germanizálásához. Szemben dr. Pergelt kívánságával, azt óhajtja, hogy a cseh korona országában a helységneveket a katonai térképen mindkét ország nyelvén tegyék ki.

Dr. Kramars delegátus kéri a közös hadügyminisztert, hogy a tükos rendeletet egész terjedelmében vigye keresztül és keresztülvitelében ne tévesztse meg magát szűkkeblű aggodalmaktól. Szerinte a rendelet amaz intézkedését, hogy a vezényleti és szolgálati nyelv nemtdása az altiszte való kinevezetést ne akadályozza meg, a nemzetiségek nagy elégtétellel fogadták.

Erre Pitreich hadügyminiszter szólalt föl: Mielőtt áttérnék, ugymond, a sok, újból felmerült kérdésre való válaszolásra legyen szabad visszatérnem expozémra, elsősorban azért, mert Magyarországnak nekem oly dolgokat imputáltak, amelyeket el nem hallgathatok. Ugyan már a magyar miniszterelnök ur, aki intenciómat ismeri, ezügyet a képviselőházban helyes világításba helyezte és különösen kiemelte, hogy a hadseregre vonatkozó akut kérdéseket csakis katonai szempontból világítottam meg és bizonyára távol áll tőlem, hogy Magyarország közkegyi helyzettét és a magyar államnyelvet bármely módon bejolydósolni akarndm. A magyar miniszterelnök urnak — kinek leghálásabb köszönetem tejezem ki — eme nyilatkozatai dacára legyen szabad a félreértések lehető elkerülése végett, melyek jóideje jelentékeny szerepet játszanak, itt a bizottság előtt álláspontomat ismétellen körülírom, hogy ezután ismét köztudomásra jusszon. Magától érthető, hogy a hadügyminiszterre nézve csak a jogérvényes kiegyezési törvények lehetnek mérvadóak. Hisz előnk és határozataink világosan le vannak téve az 1867. XII. t.-e-ben (A hadügyminiszter olvassa a törvény szövegét). Majd beszédét a következőképpen folytatja: Ezekből tisztára kiviláglik az álláspont, melyet a közös hadügyminiszternek el kell foglalnia. Tisztelnie kell és

meg kell őriznie egyrészt Magyarországnak és társországainak államjogi és belső adminisztratív önállóságát, másfelől a monarchia biztonságának és tovább való fennállásának életfeltételeit. Lehetséges, hogy exponem egyik vagy másik kifejtésének különböző nyelveken különböző értelem adható. Ezt azonban méltányosan nem lehet okul venni arra nézve, hogy számdékmait gyanúsítsák és ezzel együtt beszédem egyes helyeit az összefüggésből kiragadják és ódaként kövécsőlyának. Ezt a szándékot vissza kell utasítanom, mert intencióim tiszták és becsületesek, olyanok, mint amilyeneknek a törvény fellegása alapján lenniük kell. Ezeket akartam megjegyezni.

Dr. Tollinger delegátusnak a hadapródiskolai pályázók felvételére vonatkozó kérdésére azt válaszolja a közös hadügyminiszter, hogy 1903-ban 500 pályázóval több jelentkezett, mint amennyi betöltendő hely állott rendelkezésre, és azok közül, kik a felvételi vizsgát megállították, 95-öt helyszükség miatt nem lehetett felvenni. A hadapródiskolák előkészítő-osztályai is teltek.

Dr. Derschatta delegátusnak a katonai büntetőperrendtartásra vonatkozó kérdésére válaszul, hangsúlyozza a közös hadügyminiszter, hogy hivatá balépése óta folyton törekvése volt e kérdést lehetőleg gyorsan megoldani. Megelégedéssel kell konstatálnia, hogy minden más erre nézve kompetens tényező így a magyar kormány is oda hat, hogy a kérdés nemcsakára elintézését nyerjen.

Erre az 1—17. cikkeket elfogadják.

A „közponi vezetés” című dr. Pergelt hivatkozik a kormányzati és végrehajtási hatalom gyakorlásáról szóló állami alaptörvény intézkedéseire, amelyekből világosan kitűnik hogy a hadsereg vezénytelének, vezérelésének és belső szervezésének joga ő felsége kizárólagos jogát képezi, minden más tényező hozzájárulása nélkül és hogy a király ezért teljesen felelős. Ha Magyarország tőrekvéseit gyakorlatilag megvalósítják, ennek szükségképpen oda kellene vezetnie, hogy Ausztriához való viszonyát a közös hadsereg fenntartásához való hozzájárulása tekintetében revizió alá kellene vonni. A hadügyminiszternek a közös hadsereg katonai feladatáról, fejlődéséről és előjáról mondott ideális feltevései a költségvetési bizottságban általános helyeslésre találtak. Amit a miniszter a hadsereg nyelvkérdése tekintetében célpontul tűzött ki, reméli a szónok, hogy nem fognak tulmenni azon, amit más nemzetiségeknek biztosítottak vagy kijelölték helyezett. A szónok örömmel üdvözlöi azt a határozottságot, amellyel a hadügyminiszter a közös hadsereg vezérelési és vezényelési nyelvkérdésére a német nyelvet hangoztatta. annál érthetőbbnek találja a szónok, hogy az aitisztek kinevezésénél miért tekintenek el a német nyelv ismeretétől.

Többek felszólalása után elfogadják a rendes hadügyi költségvetést.

Páris, január 15. A Humbert-háaspárt tegnap Párisba hozták, hogy megjelenhessenek a felebbezési bíróság előtt Ciani bankár becsületsértési ügyében.

Combes győzelme.

Páris, január 15. Mozgalmas ütés volt ma a kamarában. A jobboldal hevesen támadta meg Combes miniszterelnököt a rendőrség megatartása miatt, mely a munkásörszédbe benyomult egy rendezés ürügyén és az ottlévő munkásokat kardlapozta. A szocialista képviselők ugyane tárgyban heveshangon interpellációkat intéztek a követelték a rendőrfőnök elcsapatását. Izgalmas vita után, amelynek során egy párbajügy is kotelkezett Senbatt és Boutard képviselők között, Combes miniszterelnök fölveti a bizalmi kérdést a kijelenti, hogy az iltésből csakis köztársasági többséggel fog mint kormányelnök távozni. A kamara 295 szóval 234 ellen bizalmat szavazott a kormányának.

Az elzási képviselő kiutasítása.

Páris, január 15. Az egész sajtó Delsor kiutasítását tárgyvaló interpelláció elnapolása felett való tegnapi kamarai vitával foglalkozik. A kormányellenes lapok gnyolják a miniszterelnököt, mert megtagadta az interpellációra az azonnal való válaszolást. A kamara folyosóján tegnap a nacionalisták azt a hírt terjesztették el hogy a berlini miniszterium tudakozódott Delsor parlamenti állása iránt. Hír szerint Traylle szenátor újból le akarja venni azt az 1882-ben a kamarától elfogadott és a szenátushoz nem került indítványt, hogy kiutasítási parancsot csak miniszterelnáncsi határozat alapján lehessen kibocsátani.

A horvát országgyűlés.

Zágráb, január 15. Az országgyűlésben Frank képviselőnek azt a javaslatát, hogy az ő állítólagos vesztegetési ügyében parlamentáris bizottságot küldjenek ki, javaslatát végett kiadták egy ad hoc ötsz bizottságnak. Ebbe a bizottságba az elnök két tagját is beválasztották. Ritericnek a regnikoláris bizottságnak megadandó instrukcióira vonatkozó javaslatá-

hoz a javaslatot tevő állott fel szóásera, hogy zárszavában válaszoljon Frank beszédére. A Frank által javasolt politika nemcsak Magyarországgal, hanem Ausztriával szemben is alkotmányjogi konfliktushoz vezetne, amely a jelen esetben aligha válnék Horvátország javára. A szónok hangsúlyozza, hogy a nacionalista párt reméli, hogy a kiegyezés jobb lesz, mint amilyen a mostani és elfogadásra ajánlja a javaslatot, amelyet ő szavazat ellenében valamennyi szavazattal elfogadtak. Rubetics képviselő interpellációjára né-mely négytűlles eltiltására vonatkozólag Sumanovics osztályfőnök azt válaszolja, hogy ilyen nyelveket nem lehet általánosságban, hanem csak esetről-esetre megítélni. Egersdorfer előadó beszél azután a kiegyezési provizórium meghosszabbításáról. Sumanovics osztályfőnök igazolja a javaslatot a államszükség szempontjából és határozottan visszautasítja azt a szemrehányást, hogy a 3 millió korona alamizna. Egersdorfer vitatkozik dr. Frank fejtegetéseivel és azt bizonyítja, hogy az említett 8 millió tangenst képez és védi a budapesti horvát képviselők álláspontját. Elfogadásra ajánlja a javaslatot, amelyet azután általánosságban és részleteiben elfogadtak. A legközelebbi ülés holnap lesz.

A macedóniai események.

Konstantinápoly, január 15. Sem a porta, sem a nagykövetségek nem kaptak megerősítést ama szerajevói hírt illetőleg, hogy 4000 albán elzárta volna a Szakutariból Prizrendbe vezető utat hogy ellenszegüljön a hatalmak reformköveteléseinek.

Konstantinápoly, január 15. Majdnem teljesen kielégítő a portának e hó 10-ikén adott felelete, melyről a külföldi kritika kedvezőtlen volt. Különösen szó volt a harmadik, a közigazgatási beosztást tárgyazó, az ötödik, a székvények amnesztációját és visszahonosítását, valamint a leégelt és feloldt házakért adandó kárpótlást tárgyazó, mégis az adó alól való felmentésre vonatkozó betedik és a nyolcadik pontról, mely utóbbi a reformkövetelések sürgős végrehajtását és esleges tökéletesítést tartalmazza. Várható volt, hogy a porta a többi pontokról, különösen az első, a polgári ügynökökre vonatkozó íópontról és a második pontnál, mely a csendőrség újraszervezéséről szól, kifogásokat fog emelni. Török részről azért is tettek kifogást, hogy az entente-hatalmak időrabló tárgyalásokba bocsátkoznak, miközben a porta különböző korlátozások elérését reméli. Ezáltal a portának ama törekvése, hogy a műrészegi programponokat lehetőleg redukálja és azokhoz különböző hozzáoldjon, nem jelentékeny és valószínűleg nem fog zavarni a polgári ügynökök és a csendőrség újjászervezői munkakodásának megkezdését, mert elhatározták, hogy szem előtt tartják amaz ígérletüket, hogy a szuverenitást és a státusquót szem előtt tartják, másfelől azonban nem hajlandó a porta jogosulatlan kicsinyes kifogásait, melyeknek szándéka egyedül a reformakció halogattása, figyelembe venni. A portának közlései végén tett újabb kivánságra Bulgáriának békés értelemben való befolyalására már előbb meghallgatásra talált és a megíelelő akció folyamatban van.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, január 15. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Eladott: búza: tiszavidéki 8-55—8-95 K., máris 8-45—8-65 K., bángási 7-90—8-45 K. Ross: tót felvidéki 6-75—6-90 K., pestmegyei 6-80—6-95 K. Magyar tengeri: 5-45—5-55 K. Magyar szab: 5-70—6-30 K., válogatott 6-65 K.

New-York, január 15. (Terménylistája.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 18.80 (18.80). Jan-ra 18.31 (18.28). Áprilisra 18.80 (18.66). New-Orleansban helyben 18.9/16 (18.9/16). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 9.10 (9.10). Stand white Philadelphianban 9.05 (9.05). Refined in Cases 11.80 (11.80). Credit Balances at Oil City 1.85 (1.85). — Zsír: Western steam 7.20 (7.20). Rohe és Brothers 7.10 (7.15). — Tengeri irányzata szilárd. — Januárra 54.9/16 (54.9/16). — Márc-ra —. — Májusra 54.9/16 (54.9/16). — Búza irányzata szilárd. — Píros szabi helyben 95.—95.—. — Jan-ra —. — Márc-ra —. — Májusra 91.—91.9/16. — Júliusra —. — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.9/16 (1.9/16). — Kéve: tisz Rio T. sz. 7.9/16 (7.9/16). — Jan-ra 7.00 (7.05). Áprilisra 7.40 (7.40). — Liszt: Spring Wheat clear 8.80 8.80. Cukor: 2.9/16 —. — 2.9/16 —. — Ón: 28.25—28.37 (28.25—28.50). Béz: 12.75—13.— (12.75—13.—) (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 15. (Terménylistája.) (Zárlat.) Búza irányzata szilárd. Jan-ra —. — (82.9/16). Máj-ra 87.9/16 —. — Tengeri irányzata szilárd. — Januárra 44.9/16 (44.9/16). — Zsír: Januárra 6.75 (6.77). Májusra 7.— (6.80). — Sealona short clear 6.68 (6.68). — Sertésbúza: Májusra 14.12 (13.95). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Sebek.

Ki az éle'nek harca közt
Szívén kapott sebet,
Ha szíve edzett és erős,
Az könnyen beheged.

Nem panaszoja bánatát,
Gyógyítja dal s a bor.
Mint a fe kérégn késszurás,
Idővel összeforr.

De kinek szíven túsúrás
Már könnyen ejt sebet,
Az bánatával egyedül,
Magányban nem lehet.

Szívében milyen seb sajoj,
Szívesen mondja el.
De nincs, ki azt megértene
Oly résztvevő kebel.

Keresi azt egy éltön át
És nem találja meg. —
Ah ezt, csak ezt sajnálom én,
Ah ez a nagy beteg.

Feléki Sándor.

— 34 800 korona egy bélyegért. Londonból ritka bélyegvásárlás híre' vesszünk. E szerint egy ottani bélyegárverésben, melyen hatszáznál több bélyegyűjtő vett részt, egy 1847-ből való, két pence-es, kék Mauritius-bélyeg árát 34.800 koronára hajtották föl. Ez eddig a legnagyobb rekord a bélyegvásárlás terén. A drága bélyeg nincs lebélyegeve és még sohasem volt forgalomban. A boldog birtokosa, aki oly kitűnő áron adott tul rajta, negyven évvel ezelőt vete néhány pence-ért és egyáltalán nem helyezte rá nagy súlyt, észre se vette, csak legutóbb, mikor a bélyegvásár szűzében átnézte bélyeggyűjteményét. A Mauritius-sziget 1847-ből való bélyegei a legdrágábbak az összes bélyegek közt. A téglavörös egypennyis Mauritius-bélyeg ára a mostani bélyegkatalógus szerint 18.000 korona, a kétpence sötétkék Mauritius-bélyeg 24.000 korona. A tegnap eladott Mauritius-bélyeg azért oly drága, mert ritka hibás nyomása van. A bélyeg abba a gyűjteménybe kerül, amelyet VII. Edvárd angol király még mint walesi herceg rendezett és amely most a fia gondozása alatt áll. Ez a gyűjtemény egyike a világ legnagyobb bélyegyűjteményeinek. 1890-ben 170.000 darabból állott.

— A körömápolásról. A manikűr tulajdonképpen amerikai eredetű, de ma már ugyyszólván egész Európában divatos. Párisban számtalan szalon áll a közbéni rendezésére, ahol a manikűrözésben nagy jártással bírók — rendezés nők — javítják a kéz és köröm hibáit. Egy ilyen szalon rendezésről több szobából áll, hasonló az orvosi rendelőkhez és csak a spanyol falak mögött álló tükrök nagy számából kivelkeszethetünk a tulajdonképpeni rendezetésére. A hivatalosban szakszerűen kiképzett manikűrös játszi könnyűséggel végzi feladatát és pici szerszámaival gyakran korrigálja a sors mosohaaságát. Ferde ujjhegyeket és csunya körmököt gyakran sikerül az ügyes manikűrösnek rendes iormájaukká változtatni. A rövid és széles körmből divatos mandula-alakú körmöt csinálni a könnyebb feladataik közé tartozik. A hibás ujj reparálása sem nehéz, hanem inkább kellemetlen. A páciensek ujjahegyét celluloid-iormakba szorítják és egyideig e nem nagyon kényelmes ujjpánccsal kell aludnia. Természetesen nem minden esetben sikerül a hibás ujjat ezen a módon megavítani, de számtalan esetben már szép eredményeket értek el e módszerrel. A szép kéz fogalma az utóbbi években némi változást szenvedett. A hegyes köröm teljesen divatját multa és ma már az elegáns divathölgy vagy világi a szépen lekerített köröm híve. A divatos körömnek mandula-alaknak kell lennie és minél inkább megtözelíti azt a formát, annál díszesebb munkát végeztet a manikűrös. A körömápolásnak egy fontos kelléke a körömbőr helyes kezelése. A körömbőrt sohasem szabad levágni, hanem csak visszaválni a bőr alá. Ezt természetes uton is elérhetjük, ha mosdóvizünket egy kevés boraxszal elegyítjük. A körömtédés már szintén tulhaladott dolog és ma már nem divatos. A körömvágásnál mellőzzük az ollót, elegendő a körömcsiplet használatát, ugyszintén az acéiból való körömrészelő helyett csakis papírreszelőt használjunk. Egyébiránt nemcsak a divat, hanem a higiénia szempontjából is ajánlatos a köröm rendszeres kezelése és nagyon jól teszik a szülők, ha gyermekeiket már fiatal korukban hozzászoktatják a kéz és köröm rendszeres ápolásához.

REGÉNY

MADELEINE

Irtá: KIELLAND L. SÁNDOR

(16)

Amikor az istentisztelet további része, amelyet Martens szolgáltatott, szintén véget ért a prépost a lelkészszel együtt a sekrestyébe vonult vissza. Martens az iskolaigazgatóra a legnagyobb mértékben fel volt háborodva. Most tehát napvilágra került, micsoda eszméket hordoz ez az ember magában. Nem tudta elnyomni azon való örömet, hogy a prépost íme jelen volt az esetenél és elégtételt szolgáltatott neki. Mert hiszen annyira az ő tanácsa és akaratára ellenére történt az, hogy Johnson a prédikációra engedélyt kapott. Most aztán kistüli! Tanúságot tett az egész község előtt a hivatásával való szakításáról... Mit fog most csinálni a prépost? A dolgot természetesen föl kell jelenteni.

— Nos, mit szól hozzá, prépost ur? — kezdte Martens, alighogy belépett a sekrestyébe, szinte lihegve.

— Mihez? ... — kérdezte Sparre.

— Nos... hát a prédikációhoz. Természetesen, hogy a prédikációhoz! Hisz ez teljes botrány! — felelte a lelkész nagy hévvel.

— Nos, igen — mondotta a prépost — nem akarom éppen azt mondani, hogy a prédikáció minden részében jó volt; de ha tekintetbe vesszük...

— De prépost ur! — szakította félbe a lelkész.

— Ugy veszem észre, s nem is először ezuttal, hogy ön, kedves Martens, nem igen akar megegyezni a mi új munkatársunkkal, Johnson igazgatóval. Pedig éppen nálunk kellene megtalálnia a támogatást.

A lelkész lesütötte a szemét. Micsoda csudálatos hatalma is volt ennek a férfinak! Egy pillanattal előbb még olyan biztos volt az ítéltelesség s alig került ez elé a nyugodt arc elé, egyszerre minden megváltozott!

— Sajnálom, hogy meg kellett ezt önnek mondanom, kedves Martens! De hát jó szándék vezet, s különben is magunk közt vagyunk.

— De nem találja-e, prépost ur, hogy heves, nagyon is heves volt? — kérdezte a lelkész.

— Hát bizonyára, bizonyára! — hagyta helyben a prépost barátságosan. — Heves volt, mint minden kezdő, talán a leghévesebb mindazok között, akiket csak valaha hallottam. De hiszen jól tudjuk, hogy ez mostanában gyakran előfordul.

Martensnek önkéntelenül is legelső szereplésére kellett gondolnia. Igazgatólanság volna, ha szellemének teljes mérséklését követelnők ettől a fiatalembertől.

— De hiszen azt mondja, hogy mi — a papság — bárkinél is nagyobb hazugságban és tartalmatlan forraságok között élünk.

— Tulzás! Nagy és veszedelmes tulzás! Ebben önnek igaza van, teljesen igaza van kedves Martens, de másrészt, ki tagadhatja azt közülünk, hogy a hivatalos foglalkozás — még ha bármilyen szép, bármilyen magasatos is — idők múltán, ha szakadatlanul folytatják, veszít valamit az egyéni sajátosságából. Hát látja kérem, ki vesse itt az első követ az emberre? ... Épp a fiatalaság, amely még nem ismeri a fáradságos munkát és ebben van éppen a tulzás, a veszedelmes tulzás.

— De — folytatta a prépost — egyezünk meg mindenekelőtt abban, hogy ezt a prédikációt helyes világításban lássuk, mert sokaknak a véleménye a miénkétől függ. Ha most elejtjük, akkor elveszhet a jó ügyre nézve is, én pedig sokat várakozok ettől a fiatalembertől. Ha a maga helyére kerül, ha nagyvárosba kerül, például a fővárosba, egészen kiváló pap lehet még belőle, akinek a munkássága rendkívül eredményes lehet majd.

Rasmussen asszony bánta azt az elnézést, amivel Martens Johnsonnak a prédikációjáról beszélt; jómaga a legnagyobb mértékben fel volt háborodva miatta. De amikor Martens így szólt:

— Higgye meg, Rasmussenné, még egészen kitűnő fővárosi pap lehet belőle! — akkor úgy találta, hogy ez az elnézés kissé túlságos.

De hát hiszen olyan jó ember volt Martens lelkész; már két éve lakott nála és soha egyetlen sekező közöttük nem esett meg.

Rasmussenné fiatal özvegy volt, telt, szép és vidám asszony. Gyermeke nem volt és igaz örömet talált abban, hogy a lelkészről gondoskodhatott, kedvence életeit készíthette és minden holmiját rendben tarthatta.

Rasmussen asszony volt a városban az egyetlen, aki tudta, hogy Martens a parókaművészetnek valóságos kis remekét viseli. De hát mire való lett volna ezt elfejezni.

Mikor Garmanné Ráchelel a templomból

hazahajtott — Madeleine is ott volt a kocsiában — az öreg asszony elítélőleg nyilatkozott Johnson prédikációjáról.

Nincs rendjén, semmiképpen sincs rendjén, hogy fiatalember ilyenformán lépjen fel. De hát ilyen az idők szelleme, amint Martens lelkész az előző vasárnapon olyan ékezősollán és meggyőzően kifejtette. Ah! Martens lelkész! Az már aztán egészen más ember!

— Ugy-e, Madeleine? — kérdezte Garmanné, — miután egyetlen szót sem szólt.

— Igen... persze! — felelte Madeleine szórakozottan.

Eppen azon töprengett, honnan kerülhetett elő Delphin, amikor a tolongásban a templomajtó küszöbén olyan hirtelen Fanny asszony mellett termelt.

A fiatalember barátságosan köszöntötte; de mikor a kocsit kereste, akkor mind a ketten — Delphin és Fanny — eltűntek, a nélkül, hogy elbucszukdottak volna.

Ráchel, amint est már megszokta, hagyta beszélni az anyját; ezalatt egészen át meg át volt hatva az eseménytől s azon gondolkodott, milyen sors vár a jövőben Johnsonra. Kétségtelen volt, hogy az egész város úgy vélekedik, mint anyja; de azt is tudta, hogy a legtöbb ember még élesebb formában fejezi ki majd a rosszszalását. Johnsonot magasan fölülte látta mindezeknek az embereknek — magasan, nyugalommal, rendületlenül. Végre is ez igazi bátor ember!

Az asztalnál — már amennyire Garmannéra való tekintettel tehette — Delphin drámai kivonatokat táltal fel a prédikációból, amin a követési titkár nagyokat nevetett. Ráchel magát afojtotta a haragját. Tudta, hogy Delphinnel egyáltalában lehetetlenség komoly dolgokról tárgyalni.

Madeleine sem tudta elfojtani a nevetését. Delphin csakugyan olyan mulatságos volt és a mellett olyan jószágos. Az utóbbi napokban csaknem meg tudott volna haragudni Fanny asszonyra, amiért Delphin olyan kurtán és hanyagul bánt el ő vele. Delphin azonban mintha nem nagyon vette volna mindezt a lelkére — ellenkezőleg még vigabbnak látszott. Mégis csak jó ember volt ez a titkár.

Garman Morten is jó ember volt — gondolták sokan — amiért Delphin annyira szabadjára bocsátotta Fanny mellett. Egyébként nem igen tudták határozottan, vajjon vet-e észre valamit Morten, vagy sem, vajjon olyan erős-e a bizalma, vagy pedig annyira rossz-e a lelkiismerete, hogy talán nem is akar semmit sem észrevenni.

A hétfői és keddi napot lázas feszültségben töltötte el Ráchel; történnie kellett valaminek, ezt érezte. A hangulat Johnson-ellenes volt; azonban bizonyára valami még rosszabbnak kellett bekövetkeznie. Tudta, hogy az igazgató biztosan találkozni akar vele — azért várta tehát.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Ugyanennek a hétnek esütörtökjén Fanny asszony és Madeleine valami hölgytársaságba készült. Ráchel udvariasan lemondott; ez már megszokták így tőle.

— Ó, rettenetes fejfájásom van — panaszkodott Fanny, mikor Madeleine szobájába lépett, amint éppen arra az estélyre öltözöködt.

— Madeleine szombat este még vele a városba. — Szegény Fanny — mondotta Madeleine öszintén — hát megint megfájdít a fejed!

— Igen, úgy támadt rám, mintha valami súlyos kö esett volna a fejemre; éppen öltözöködni akartam... Jó isten, hogyan gyötör... nem bírom ki!

— Az utóbbi időben olyan gyakran fáj a fejed, kedves Fanny!... Mégis csak beszélni kellene róla az orvossal.

— Használj is az valamit — felelte Fanny asszony — s odaszorította kis kézi tüköréhez a homlokát, hogy lehűtse, — csak egy használnék nekem, s az a friss levegő és a nyugalom. Ah!... Micsoda látomás ez az utca!... Esztán meg hozzá ott ültek egész este a meleg szobában!... Nem, ezt ki nem bírom!

— Jobb is volna, ha nem mennél társaságba, amikor így fáj a fejed — mondotta Madeleine — majd valami jó mentesítőt találok ki a számodra.

— Ó, bár csak otthon maradhatnék, vagy ami még jobb volna, ha Sandsgaardban lehetnék, ott olyan jó csend van — sóhajtozott Fanny.

— Nos, hiszen ezt is megteheded! — biztatta Madeleine — beülni a kocsiba, ha visszajön, s kimégy. Tisztul, azt hiszem, bizonyosan pompás, csöndes holdvilágos este lesz.

— Az ugyan nem fontos ránnézve — felelte Fanny könnyed mosolylyal — de nem gondolod-e, hogy nem eszeleksem helyesen, ha...

— Egész nyugodt lehetsz, olyan szép, lekötözölő módon foglak majd kimenteni, hogy bizonyosan becsületre válok azért a sok fáradásért, amelylyel kineveltél. Nézd majd így csinálom...

Azzal Madeleine, aki még meglehetősen pon-

gyolában volt, meghajolt és pompás folyékony-sággal beszélt a kedves Fanny asszony rettentés fejfájásáról.

Fanny kacagott, amíg megint olyan fejfájást kapott, hogy hangosan föl kellett sikoltania. Közben azonban rábeszélte magát és Madeleine egymagában ment el a kocsihoz az estélyre.

Madeleine kezdett már beleszokni az új viszonyokba. Fanny olyan új, szeretetreméltó volt hozzá, hogy a fiatal leány végre leküzdötte aggodalmait és barátinőjének egészen elmondta ezt a históriát „Várományos-Per"-ről és mindarról, amit Bratvoldban véghezvitt. És Fanny nem nevetett, ellenkezőleg, azt mondta rá Madeleineknek, hogy irigylj őt ezért a romantikus kis szerelmi históriáért; szép visszaemlékezés volna az neki egész életére. De mikor aztán Madeleine félénken azt is elmondta, hogy reá nézve nem pusztá visszaemlékezés ez a dolog, hogy lektöve érzi magát, erre aztán olyan határozott ellenkezés következett Fanny asszony részéről, hogy egészen belezavarodott. Az efféle helytelenségek, mondotta, minden fiatal leánynál előfordulnak bizonyos korban. Jó-maga az örülésig beleszeretett egyszer egy kéményseprőbe, egy valóságos kéményseprőbe! Ezt maga Madeleine sem tudta megérteni!

Amint egyre jobban belelétte magát a városi életbe, lassan-lassan összes régi gondolatait sutba dobta, s azok onnan tágra nyílt szemmel bámultak rá, amikor nagára maradt. De ő elment mellettük: hiszen az mind helytelenség volt tőle bizonyára.

Madeleineknek sohasem volt kedve ahhoz, hogy néhány napra Bratvoldba menjen el az édesapjával; mintha csak felt volna attól, hogy viszontlássza megint a tengert.

Ezen a napon is hiába várakozott Ráchel. Kezdt már nyugtalankodni; miért nem jöhet ki hozzá? Hiszen tudhatná, mennyire szeretne beszélni vele, mennyire szeretne neki köszönetet mondani. Ő, akinek olyan nagy részét volt az ő fellépésében. Csak nem gondol tán arra, hogy ő — Ráchel — is azt találja, hogy túlságosan messzire ment. Ha holnap sem jön, irni fog neki.

A vasoránál ezuttal nagy volt a csöndesség. A konzul fukarkodott a szóval, mint mindig, amikor a hölgyekkel egyedül volt. Fanny, aki azért jött, hogy fejfájását meggyógyítsa, néma és szenvedő maradt. Tíz órakor az egész házra csend borult már; csak Ráchel ült még a szobában és maga elé meredt. Nem tudott olvasni. Többször is tollhoz nyúlt, hogy írjon, de nem tudta, hogy mit — akkor elloította a gyertyát és oda ült az ablakhoz, hogy kineézzen az öblre, amely ott terült el a holdfényben.

Ha előjönne — mindenkitől elhagyatva — és többet kérne tőle a barátságánál? El volt érre készülve, s meg is volt a határozata. Férfi volt, bátor férfi volt és ő követni fogja. Előre örült már annak, hogy találkozhatik egy ilyen férfival... de miért nem volt vidám?

Ráchel addig volt az ablaknál, amíg meg nem hallotta a kocsit, amely Madeleine hozta vissza az estélyről; gyorsan levetkőzött és lefeküdt.

Mikor Madeleine hazaindult, a kocsit megállította a klubépület előtt, s egy fiatalember néhány szót mondott a kocsiának.

Az öreg Per Karl ült ezuttal a bakon. Sok évvel ezelőtt Dániából jött fel két lóval a fiatal konzulhoz. Őt is, meg a két lovat is fölmentették már a szolgálat alól; de valahányszor csak alkalom kínálkozott rá, Per Karl befogta a kocsiba az öreg táitosokat, maga pedig felkapott a bakra. Így volt ez ezen az estén is, mivelhogy csak a jó Madeleine kiasszony volt az, akit haza kellett hozni. Aki különben is bizonyosan csak örülne, ha nem menne minden ilyen „rettenetes hühéval" gondolta magában az öreg jutlandi.

Per Karl megfordult és így szól Madeleine-nehez:

— Uristen!... kis kiasszony! Szépen vagyunk. A nagykereskedő ur ki akar jönni velünk, s ha meglátja, hogy a vén lovakat fogtuk be, akkor...

Néhány pillanat múlva jött Morten és helyet foglalt Madeleine mellett ezer bocsánatkérés közben. Sandsgaardba akar kijutni, hogy megnézzze, mint van Fanny; olyan borzasztó szinben volt. És ezenkívül is bübajos egy ilyen kocsizás a holdvilágban.

Kényelmesen elhelyezkedett és nagyot szítt a szivarján; de hirtelen felriadt:

— Megállj! Mi volt az?

Az egyik ló egy kicsit félreugrott és meg-rántotta a kocsit.

— Hiszen ezek a vén gebék... és Per Karl! — kiáltott fel Morten. — Mi az ördögöt jelentesen ez?

— Ó — dünyögte Per Karl, készen az előreható csetepatéra — a vén gebéket sem kell egészen megvetni. Ha tudtuk volna különben, hogy a nagykereskedő ur is velünk jön, hát...

(Folytatása következik.)

A depressió Skandinávia fölé került, a maximum pedig Délnyugatra vonult.

Európa időjárása enyhe, esős és jobbra szeles jellegű volt.

Küldés: Lényegtelen hőváltozással, változókéony idő várható helyenkit csapadékkal.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 15. A sertésüzem: iranyzata: lanyha. A) Hízós sertések ára: L. A. 5 a g y a r e l s ö r e n d ű.

Szerelés: ma 1914. január 13. napján volt készlet 20 907 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Január 15. Kinevezés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Gorszki János cs. és kir. őrmestert és kőrá Károly m. kir. eszderőszvetőt.

lakost, Miksa Károly végzett joghallgató, palánki lakost díjtalan joggyakorokokká.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Arad vármegyében a nádosai anyakönyvi kerületbe Bus Lajos körjegyzői irnokot.

Nágyarosiú. Mrazik Imre lovászpatonai illetőségű, budapesti lakos családnevét Moldoványira kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

Pályázatok. A vöröticzai adóhivatalnál adóellenőr állásra 14 nap alatt.

Napirend.

Napirend: Szombat, január 16. - Római katolikus: Marcel. - Protestáns: Marcel. - Görög-orosz: (január 3.)

Földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva délután 9-1 óráig.

A M. Nemzeti Múzeum történelmi és irodalomtörténelmi kiállítása.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünneppanokon 9-12-ig.

Az Országgház megtekinthető 11 órától 1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakosztály, tudakozó-osztályi és keleti miniatúra V. kerületi Váci-kört 32. szám alatt.

Vizállás.

Table with exchange rates for various locations like Innsbruck, Duna, Párizs, Bécs, etc. Columns include location, date, and rate.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP IAN PAP IAN PAP IAN. Advertisement for beds and furniture.

Férflak ingyen kapnak

egy legjobb találmányu gyógyszer, melylyel az e gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eszírnt ir, kap egy próbaosmagot, egy 100 oldalas könyv, hol postán, jól becsomagolva.

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz.

Uj! „Auto Vaginai Spray“! Uj! legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegeség. Advertisement for a women's health product.

Butor

osak jó minőségű. Hálósoba, kredenc, szőnyeg, kávéfőző, kávépörkölő, kenyérszárító, úri fotel, ottoman, szalonborondozó, tükör, nagy egyenlítő is, nagyon díszes, alatta nagyszoba és a kőművesben, Vidékre való csomagolva, disztatva, Csak VI. kerületben 40. számú Stelbergert Eszderőszvető Butoriparasznál.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emertált kórházi orvos. gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű titkos betegséget.

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepo az eredmény FERFUGYENGESEGNEL (IMPOTENCIA) még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker folytán honorarium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz; kivánsra gyógyszeresket Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapest, Erzsébet-kört 12. sz. Élelemlet: bejárát a lepszéni. Külön váróterem

Kereskedők-, hivatalnokok-, könyvelőknek

nélkülözhetlen segédkönyvek.

Az új magyar és német helyesírás különös tekintettel a kereskedelmi nyelvre. Összeállította Balassa József. Ára 1 kor. 50 fillér.

GICHNER JÁNOS paplan, matróz és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktár.

Budapest, VII., Erzsébet-kört 20. szám. Argyeskedő kórházban ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszderőszvetnek, nem tesztő árak kleszerőszvetnek, vagy a pénz visszadátok.

Férfi és Női Nemi Betegségeket

ugyszintön Vér-, bőr- és idegbajokat, bujokort (syphilit), valamint férffigyengeséget (impotencia) rendelő intézetében

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz.

Klotild-palota (I. emelet). Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig. Levelekre díjtalanul válaszol, gyógyszeresket gondoskodik.

„Bizalmas Barát”

című könyvecske, mely mindennemű férfi- és női nemi bajokban kellő útmutatást nyújt. Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacs József). Ára csak 1 kor. Vidékre 1 kor. 20 fillér, előleges beutódás mellett a könyvet frankó kapták.

